

MONITORING EU europoslance Hynka Fajmona

LEDEN / ÚNOR 2006

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ONDŘEJ KRUTÍLEK

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2006

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

- nezávislá, nezisková vzdělávací a kulturní organizace založená ve formě občanského sdružení v srpnu 1993 v Brně
- navazuje na některé starší iniciativy, jež souvisejí s rozvojem nezávislých aktivit a vydáváním samizdatových časopisů před listopadem 1989

Činnost CDK

- publikační a vydavatelská činnost (od založení CDK téměř 200 vydaných knih)
- vydávání periodik *Revue Politika* (nástupce někdejší *Revue Proglas*) a *Teologie & Společnost* (nástupce *Teologického sborníku*)
- odborný servis různým složkám veřejné správy
- pořádání přednášek, seminářů a konferencí

Struktura CDK

CDK se člení na dva relativně svébytné, přesto však vzájemně intenzivně komunikující instituty: **Institut pro politiku a kulturu (IPK)** a **Institut křesťanských studií (IKS)**. Vedle obou institutů provozuje také vlastní nakladatelství a typografické studio. Vrcholným řídicím orgánem je Rada CDK, jejíž rozhodnutí realizuje výkonný ředitel.

Personální složení Rady CDK

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.	předseda
Ing. Zdeněk Granát	finanční ředitel CDK a jednatel
doc. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.	ředitel IKS a jednatel
František Míks	ředitel IPK a jednatel

Výkonný ředitel

PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

Kontakt

Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)

Venhudova 17, 614 00 Brno

cdk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 801, www.cdk.cz

INSTITUT PRO POLITIKU A KULTURU (IPK)

Činnost IPK

- vydávání *Revue Politika*
- vydávání knih z oblasti společenských věd
- pořádání konferencí, seminářů a přednášek
- analýza evropské legislativy a politiky
- podpora demokracie v zemích s nedemokratickou minulostí

Revue Politika

- exkluzivní pravcový měsíčník pro politiku, společnost a kulturu vycházející nepřetržitě již sedmáctým rokem
- jeho nedílnou součástí je literárně kulturní revue *Proglas*
- podává neotřelý, fundovaný a realistický pohled na dění u nás i v zahraničí
- nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů (politologů, historiků, sociologů, ekonomů, právníků a publicistů) a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů
- pravidelně informuje o knižních novinkách týkajících se politiky a všeho, co s ní souvisí
- UKÁZKOVÉ ČÍSLO ZDARMA!

Konference, semináře a přednášky

IPK pořádá – samostatně či v součinnosti s některou z akademických nebo neziskových institucí a nadací – odborné konference, semináře či přednášky. Našimi nejčastějšími partnery jsou Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Analytická činnost

- IPK má vytvořenu síť kontaktů na kvalitní a erudované právníky, politology, ekonomy a další odborníky, která umožňuje zajistit vypracování odborných analýz a návrhů zákonů téměř na jakékoli téma
- IPK zprostředkovává vazbu mezi politickou reprezentací a akademickým prostředím
- od roku 2002 IPK příležitostně vypracovává odborné analýzy a návrhy zákonů pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

Analýza legislativy EU

V roce 2004 v rámci IPK vzniklo z iniciativy poslance Evropského parlamentu Hynka Fajmona (EPP-ED/ODS) oddělení pro analýzu evropské legislativy a politiky, jehož posláním je:

- zajišťování pravidelného měsíčního monitoringu evropské legislativy
- provádění analýz vybraných legislativních problémů
- pravidelné zprostředkovávání výsledků práce prostřednictvím médií

Spolupráce s EPP-ED

Od roku 2003 IPK spolupracuje s poslaneckou frakcí EPP-ED v Evropském parlamentu. V rámci této spolupráce:

- organizuje konference na nejruznější společensko-politická témata (např. perspektivy EU, cesta České republiky do EU)
- vydává odborné publikace (např. sborník *Cesta České republiky do Evropské unie*)
- zajišťuje vydávání informačních brožur seznamujících širokou veřejnost s problematikou EU (např. *Co byste měli vědět o Evropském parlamentu, Evropská unie a vaše město/obec*)
- vydává přílohy časopisu *Revue Politika* (např. *EPP-ED a evropská politika, EPP-ED a evropská ústava, EPP-ED a liberalizace světového obchodu*)

Součástí *Revue Politika* jsou i Evropské stránky, kde jsou prezentovány komentáře, analýzy a překlady zahraničních článků týkající se problémů projektu evropské integrace.

Podpora procesů demokratizace

IPK rozšířil v roce 2004 svoji činnost také o problematiku podpory procesů demokratizace v zemích, které mají aktuální zkušenost s nedemokratickým režimem. Projevem této orientace je v současné době projekt „Democratic Institution Building Process – Lessons from the Czech Republic“, jenž je zaměřen na předávání zkušeností z českého přechodu k demokracii iráckým občanům – nově zvoleným poslancům, představitelům vznikajících politických stran a občanských sdružení.

V rámci projektu IPK organizuje:

- pozorovatelské mise českých voleb spojené s odbornými přednáškami
- specializované semináře pro vybrané irácké představitele
- vydání obsáhlé reprezentativní učebnice v arabštině pojednávající o českém přechodu k demokracii ve všech oblastech politického a společenského života

Personální složení IPK

František Mikš	ředitel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Kateřina Hloušková	odborná pracovníce
PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Petra Kuchyňková	analytička
Mgr. Ondřej Krutílek	analytik

Kontakt

Institut pro politiku a kulturu (IPK)
Centra pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno
www.cdk.cz/ipk, ipk@cdk.cz,
tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 805

PROFILY AUTORŮ

Mgr. Petra Kuchyňková

V CDK působí jako analytička od září 2004. Vystudovala obor mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, kde v současnosti postgraduálně studuje obor politologie se zaměřením na mezinárodní vztahy. V rámci své odborné činnosti se věnuje především problematice evropské legislativy, aktuálnímu dění v Evropské unii a východní dimenzi vnější politiky Evropské unie. K oblastem jejího odborného zájmu náleží též otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na rozvoj vztahu Rusko – Evropská unie.

Mgr. Ondřej Krutílek

V CDK působí jako analytik a redaktor od září 2004. Od ledna 2005 výkonný redaktor *Revue Politika*. Vystudoval mezinárodní vztahy a evropská studia a bakalářský program politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, kde v současnosti postgraduálně studuje politologii se zaměřením na evropská studia. Odborně se mj. věnuje problematice Evropského parlamentu a politice informační společnosti Evropské unie. Autor celé řady odborných i žurnalistických textů.

Navštivte
internetové stránky
www.hynekfajmon.cz

HYNEKFAJMON

POSLANEC EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZA ODS

EU.ODS.CZ

OBSAH

Executive summary	6	2.2 ČR a její přechodná období	23
		Konec přechodného období na uplatňování pravidel Směrnice o obalovém odpadu (94/62/ES)	23
I. Projednávaná legislativa (vybrané oblasti)	15	2.3 Financování EU	24
1.1 Evropský parlament	15	Budoucnost finanční perspektivy 2007–2013	24 24
Změna jednacího řádu	15	2.4 Lisabonská strategie	26
Normy o fluoridovaných skleníkových plynech	15	2.5 Směrnice o službách	28
Liberalizace poštovních služeb	16	2.6 Vnější vztahy EU	30
Nařízení o době jízdy a době odpočinku	16	Otázka vstupních víz do USA pro nové členy	30
Směrnice o optické radiaci	16	2.7 Volný pohyb osob	30
1.2 Komise	17	2.8 Zemědělství	31
Nařízení o nutričních a zdravotních požadavcích na potravinu	17	Bioenergie	31
Směrnice o prevenci záplav	17	Podpora mladých farmářů	32
Digitální tachografy	18	Ptačí chřipka	33
Náhrady za mýtné v Německu	18		
Ochrana práv cestujících autobusy	18		
1.3 Rada	19	III. Přehled klíčových hlasování EP a hlasování skupiny ODS v EP	34
1.3.1 EcoFin	19	IV. Slovníček	36
Řešení sporu ohledně Směrnice týkající se snížených sazeb DPH 77/378/EEC	19	V. Schéma spolurozhodovací procedury	37
1.3.2 Rada pro zaměstnanost a sociální otázky	20		
II. Aktuální problémy	22		
2.1 Budoucnost EU	22		
Evropská ústava	22		
Bílá kniha komisařky Wallströmové o komunikační politice a demokracii	22		
Rozšiřování EU	23		

EXECUTIVE SUMMARY

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 Evropský parlament

Změna jednacího řádu

- Plénium EP 19. ledna velkou většinou (399:90 při 35 abstencích) schválilo zprávu poslance Gérarda Onesty na změnu jednacího řádu této instituce ve smyslu jeho zpřísnění pro ty, kteří budou vážně narušovat parlamentní zasedání. Zpráva samotná však zatím k požadovaným změnám nevedla.
- *Pozadí*
- Myšlenka na revizi jednacího řádu se objevila především při protestech proti evropské ústavě, kdy někteří poslanci údajně nepřístojně narušovali jednání pléna.
- *Obsah zprávy*
- Podle zprávy by měli poslanci čelit vysokým pokutám, případně i dočasné suspendaci jak v plénu, tak i dalších orgánech EP. Obé by mělo trvat dva až deset dní, s maximální pokutou 268 € denně.
- *Další vývoj*
- Obecně lze říci, že lednová Onestova zpráva je oproti původnímu návrhu z konce loňského roku „smírlivější“ a v případě její implementace nejspíše nezpůsobí v rámci jednacího řádu větší potíže, i když stávající text je už velmi preskriptivní.

Normy o fluoridovaných skleníkových plynech

- EP a Rada dospěly 31. ledna v rámci dohodovacího výboru ke kompromisu ve věci návrhu nařízení na snížení emisí fluoridovaných skleníkových plynů a směrnice o ukončení používání fluoridovaných skleníkových plynů v klimatizačních zařízeních automobilů. Kompromis budou muset ještě potvrdit pléna obou institucí.
- *Obsah návrhů*
- Obecně bude možné, aby státy v otázce fluoridovaných skleníkových plynů přijaly přísnější opatření, než požadují právě schválené normy, avšak pouze za účelem plnění závazků Kjótského

protokolu a pouze do konce roku 2012. Kromě toho bude vytvořen nový systém značení fluoridovaných skleníkových plynů (včetně množství a chemického pojmenování).

- *Další vývoj*
- Očekává se, že obě normy budou stvrzeny Radou a EP do poloviny roku 2006. Nařízení bude účinné rok po publikaci v Úředním věstníku, směrnice pak bude muset být implementována během roku a půl od zveřejnění.

Liberalizace poštovních služeb

- EP přijal 2. února poměrem 554:64 vlastní zprávu (own-initiative report) o další liberalizaci poštovních služeb.
- *Pozadí*
- V současnosti je v platnosti směrnice 2002/39, poštovní služby však liberalizuje pouze v omezené míře (režimu volného trhu podléhá jen 20 % objemu poštovních služeb).
- Současná debata se vede o zajištění tzv. univerzální (všem dostupné) poštovní služby poté, co by byl (podle platné směrnice v roce 2009) nastaven plně liberalizovaný režim. Komise má do konce roku 2006 přijmout zprávu, která bude zkoumat další možnosti v této oblasti.
- *Další vývoj*
- Navzdory tomu, že v EP existuje relativní podpora pro další liberalizaci (poměrně silné zastoupení pravicových frakcí), ze strany států (Rady) tak zřetelný signál nepřichází.

Nařízení o době jízdy a době odpočinku

- EP 2. února potvrdil prosincový kompromis dohodovacího výboru ohledně nařízení o době jízdy a době odpočinku pro řidiče v kamionové dopravě. Rada tak učinila (za nesouhlasu Francie) o den později.
- *Obsah návrhu*
- Meritorně se od prosince nic nezměnilo. Nová norma nahradí nařízení 3820/85 a doplní směrnici 88/599. Všechna nová nákladní vozidla budou muset být vybavena digitálním tachografem. Dojde k zásadnímu zkrácení povolené doby jízdy ze 76 hodin týdně na max. 56 hodin s tím,

že během čtrnácti dnů bude možné strávit za volantem max. 90 hodin.

- *Sporné body*
- Praktické dopady nařízení budou nejspíše omezené, norma přinese ponejvíce problémy a nikoliv – jak se předpokládá – víceméně automatické posílení bezpečnosti na silnicích a zamezení tzv. sociálního dumpingu. Lze očekávat zvýšené náklady přepravních společností na pracovní sílu.

Směrnice o optické radiaci

- Jeden z bodů plenárního zasedání EP, konaného ve dnech 13. – 19. února, představovalo hlasování o směrnici, která se týká ochrany pracovníků před účinky optického záření.
- *Legislativní pozadí*
- Tato směrnice je součástí čtyřdílného legislativního „balíku“ pro oblast ochrany zdraví a bezpečnost práce, která obsahovala např. směrnici proti hluku či účinkům elektromagnetického pole, a stala se nejspornější částí legislativy, původně existující v jednodílné podobě.
- Rada původní směrnici v roce 1999 rozdělila na 4 samostatné směrnice. Směrnice o optické radiaci se stala známou poté, co Rada rozdělila původní návrh na dvě části, jednu týkající se účinků škodlivého záření pocházejícího z umělých zdrojů a druhou týkající se záření přírodního, včetně toho, jehož zdrojem je slunce.
- *Výsledná podoba směrnice*
- Do třetího čtení v rámci EP (po svolání dohodovacího výboru zástupců Rady a EP, který se dohodl na tom, že ochrana před sluncem nebude do této legislativy zahrnuta) postupuje směrnice o optické radiaci v té podobě, že se týká pouze povinnosti zaměstnavatelů ochránit své pracovníky před účinkem nadměrného a zdraví škodlivého záření pocházejícího z umělých zdrojů. EP tento návrh během hlasování dle očekávání přijal.

1.2 Komise

Nařízení o nutričních a zdravotních požadavcích na potraviny

- Komise 13. ledna oficiálně zveřejnila svůj názor na společný postoj Rady ve věci návrhu nařízení o nutričních a zdravotních požadavcích na potraviny. Podpořila ministry a požádala EP, aby učinil vše pro konečné přijetí návrhu. Poslanci přitom v květnu loňského roku text výrazně pozměnili a postavili se za „light verzi“ normy.

- *Obsah návrhu*
- Současná podoba návrhu odpovídá z velké části tomu, co požadovala Rada. Potravinářské firmy budou muset naplňovat tzv. nutriční profily, budou-li chtít, aby bylo možné označovat jejich produkty za „zdravé“.
- *Další vývoj*
- Uvedený, pro firmy negativní vývoj je velmi pravděpodobný, protože k přehlasování společného postoje Rady podpořeného Komisí je potřeba absolutní většiny v EP, což není s ohledem na celkovou sílu odpůrců návrhu příliš reálné.

Směrnice o prevenci záplav

- Komise 18. ledna předložila EP a Radě návrh směrnice, která by měla v celoevropském měřítku napomoci bránit záplavám a jejich následkům. Komise k legislativní iniciativě přistoupila poté, co loni vydala k dané věci zprávu a sama doporučila vytvoření unijní normy.
- *Obsah návrhu*
- Státy by měly být z moci evropské směrnice povinny učinit všechna nezbytná opatření pro to, aby zajistily efektivní ochranu proti povodním, resp. aby zmírnily jejich následky. Měly by vzniknout krizové plány a mapy záplavových oblastí.
- *Další vývoj*
- Projednávání návrhu podléhá spolurozhodovací proceduře. V době přípravy monitoringu se žádná ze zainteresovaných institucí nevyjádřila, nakolik bude projednávání textu Komise problematické. Stejně tak nebyly zachyceny žádné reakce dalších relevantních aktérů. Obecně lze návrh Komise spíše vítat, i když je sporné, nakolik je založen na správných předpokladech.

Digitální tachografy

- Komisař Jacques Barrot 19. ledna znovu otevřel kontroverzní otázku zavedení digitálních tachografů. Jeho záměrem bylo vytvořit politický tlak na členské státy, aby včas (po několika zpožděních) implementovaly příslušné nařízení.
- *Pozadí*
- Digitální tachografy mají zajistit kontrolu dodržování dob odpočinku u řidičů kamionů. Přístroje přitom mají být instalovány nejprve jen do nových vozidel. Nařízení má vstoupit definitivně v platnost zhruba v květnu (dvacet dní po zveřejnění v Úředním věstníku), nicméně už v březnu komisař Barrot vyžaduje, aby státy předložily zprávy o stavu příprav na implementaci opatření.
- Daná situace je v evropském kontextu poměrně nezvyklá. Komise vyžaduje po státech jakési pre-

ventivní ujištění o tom, že budou jednat v souladu se schválenou normou. Na druhou stranu je zajímavé i to, že ač státy s přijetím nařízení souhlasily, postupně většina z nich podlehla tlaku svých dopravců a masově začala proti normě vystupovat.

- *Další vývoj*
- Květen 2006 je podle Komise posledním termínem. Po něm už budou zahajována řízení pro neimplementaci nařízení s možností pokuty.

Náhrady za mýtné v Německu

- Komise 25. ledna oznámila Německu, že jeho náhrady za výši mýtného vlastním dopravcům považuje za neslučitelné s komunitárním právem.
- *Předmět sporu*
- Německo zavedlo satelitní systém elektronického mýtného k 1. lednu 2005. Aby zajistilo konkurenceschopnost svých dopravců (mýtné se týká vozidel nad 12 tun; za ujetý kilometr se platí v průměru 12,4 centů a plánuje se zvýšení na 15 centů), naplánovalo i systém náhrad za výši stanoveného mýtného ve formě snížené spotřební daně na pohonné hmoty zakoupené v Německu.
- *Postoj Komise*
- Komise argumentuje tím, že zamýšlené opatření by se fakticky dotklo především německých dopravců, a diskriminovalo by tak provozovatele z jiných členských států. Pro ČR má názor Komise zásadní význam. Komise disponuje prostředky, jak zamezit zjevné diskriminaci členských zemí jiným ze států EU.
- V případě, že by Komise německé záměry ignorovala, dolehlo by (nejen) na české dopravce další omezení.

Ochrana práv cestujících autobusy

- Komise začátkem února vyhodnotila výsledky dřívější veřejné konzultace týkající se ochrany práv cestujících autobusy a oznámila, že ve čtvrtém kvartálu nejspíše předloží návrh na její posílení.
- *Reakce aktérů*
- Prozatím krystalizují tři základní pozice. Spotřebitelské organizace krok bez výhrad přivítaly, členské státy se obecně staví spíše za předpis, který bude upravovat pouze mezinárodní linky (a jen některé z nich), a provozovatelé autobusových společností jsou obecně proti nové normě a argumentují tím, že není nutná, resp. sama o sobě nezaručí zvýšení ochrany práv cestujících.
- *Další vývoj*
- Další vývoj ve věci práv cestujících autobusy nelze s ohledem na současný stav odhadnout. Je však

potřeba dané téma neopomíjet. Může se velmi snadno dotknout i českých dopravců, kteří jsou na mezinárodních linkách poměrně etablovaní.

1.3 Rada

1.3.1 EcoFin

Řešení sporu ohledně Směrnice týkající se snížených sazeb DPH 77/378/EEC

- Nejvýznamnějším bodem zasedání EcoFin ve dnech 28. ledna – 1. února bylo řešení sporu, který se v rámci členských zemí rozhořel coby nejvýznamnější sporná otázka počátku roku.
- *Podstata sporu*
- Spor o revizi Směrnice týkající se snížených sazeb DPH uplatňovaných u některých druhů zboží a služeb, jejíž platnost počátkem roku 2006 vypršela a bylo nutno ji podle nového rakouského návrhu obnovit, se do značné míry stala sporem nových a starších členských zemí.
- Ve sporu totiž do určité míry došlo k propojení dvou kauz: Jednu z nich představoval složitý systém výjimek z uplatňování standardní sazby DPH v rámci EU, které užívají různou měrou jednotlivé členské státy, právě na základě sporné Směrnice 77/378/EEC (známé coby 6. směrnice o DPH), především její přílohy K, která obsahovala seznam služeb, u nichž mohou členské země uplatňovat sníženou sazbu DPH.
- Druhou rovinu sporu představovala otázka přechodných období, které mají dle přístupových smluv jednotlivé členské státy dojednány pokud jde o uplatňování snížených sazeb DPH v určitých oblastech.
- Revize Směrnice včetně její přílohy K jim umožnila vznést vůči starším členům argument, aby v jejím rámci byly zohledněny jejich požadavky zahrnutí stavebních prací či lokálního vytápění do nové přílohy, již vypracovalo Rakousko. Pokud by se tak nestalo, jejich přechodné období na uplatňování DPH pro tyto služby by skončilo s koncem roku 2007 a s posunem těchto služeb do standardní jednotné 19% sazby DPH by následovalo i zvýšení cen příslušných služeb.
- *Aktéři sporu*
- Spor se nejvíce vyhroutil na postoji Polska, ČR a Kypru, které až do 28. ledna trvaly na tom, že zablokují v EcoFin jednomyslné rozhodování o revizi Směrnice 77/378/EEC, pokud nebudou tyto jejich požadavky do výjimek zahrnuty.
- Nejsilněji odolávala tlaku starších členských zemí delegace polská.

- *Výsledek jednání EcoFin*
- Jednání EcoFin nakonec skončilo kompromisem, na nějž 28. ledna přistoupila česká a kyprská delegace, 1. února se k němu připojilo i Polsko: Platnost revidované přílohy K Směrnice má být prodloužena do konce roku 2010, státy, které chtějí jejich stávajících možností využít (včetně nových členů) mohou požádat o autorizaci v relativně krátké době do 31.3.2006.
- Do přílohy přitom původně neměly být zahrnuty sporné oblasti bydlení či centrálního vytápění. Otázku centrálního vytápění, na jejímž zahrnutí do nové přílohy K trvalo především Polsko (méně rezolutně některé pobaltské státy, např. Lotyšsko), však podle výsledného kompromisního rozhodnutí má řešit zvláštní článek 6. směrnice o DPH.

Rada pro zaměstnanost a sociální otázky

- Rada pro zaměstnanost a sociální otázky neformálně zasedala 20. ledna v rakouském Villachu. Zabývala se především dvěma otázkami: konceptem „flexicurity“ a sociální dimenzí Lisabonské strategie.
- *Pozadí*
- Jak ministři (především „trojka“ z Rakouska, Finska a Německa), tak i zainteresované zájmové skupiny a sociální partneři se shodli na tom, že zaměstnanost a růst jsou slučitelné ze zajištěním efektivní ochrany zaměstnanců.
- *Sporné body*
- Svým způsobem jde o debatu k odvedení pozornosti od skutečných problémů, popř. od neschopnosti EU jednat tak, aby nastartovala ekonomický růst „bez přívlastků“.
- *Další vývoj*
- Rada se danými otázkami bude znovu (tentokrát už na oficiálním jednání) zabývat v březnu. Oproti vzájemně vstřícným krokům z Villachu lze čekat spíše tvrdé boje o budoucnost směrnice o službách, o pracovní době a o pracovní době sezónních pracovníků.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 Budoucnost EU

Evropská ústava

- Spory o tom, zda je evropská ústava mrtvá, či zda pouze „spí“ byly na přelomu ledna a února poněkud přehlušeny významnějšími otázkami a spory praktického rázu (odmítnutí třetího britského

návrhu finanční perspektivy ze strany EP, spor o 6. směrnici o DPH, projednávání Směrnice o službách na plénu EP). Přesto k debatě přispěl jednak rakouský premiér Schüssel, jednak EP.

- Schüssel demonstroval svůj postoj, jímž se přiklání k názoru, že ústavu nelze odmítat, je třeba pouze „opravit“ její nejspornější části.
- *Postoj EP*
- EP na hlasování 19. ledna přijal společnou zprávu poslanců Duffa a Voggenhubera, kteří byli pověřeni zkoumáním různých variant možné budoucnosti dokumentu.
- Zpráva hovoří o „rozšíření veřejných debat“ na téma euroústavy a budoucnosti EU a o prodloužení „období reflexe“ za horizont roku 2005.
- Významné také je, že Duff, Voggenhuber i většina poslanců EP se přiklonila k tomu, aby stávající text ústavy nedoznal významnějších změn.
- Ze zprávy přijaté na plénu EP tedy vyplývá, že konečným cílem má být nadále přijetí euroústavy a její vstup v platnost během roku 2009.

Bílá kniha komisařky Wallströmové o komunikační politice a demokracii

- Jako jeden z největších úspěchů svého působení prezentuje Barrosova Komise publikaci Bílé knihy komisařky Wallströmové, která má vylepšit komunikační politiku EU vůči veřejnosti. Má jít o završení úsilí o vytvoření nové komunikační strategie, které Komise jako jeden ze svých hlavních cílů vyhlásila již na počátku svého působení a které má do „evropské debaty“ vtáhnout veřejnost.
- *Obsah Bílé knihy*
- Bílá kniha má reagovat na výsledky řady průzkumů Eurobarometru, které naznačují, že důvěra veřejnosti v EU a její instituce prudce klesá, tuto skutečnost konec konců krom průzkumů naznačuje nízká účast ve volbách do EP i výsledky referend o euroústavě.
- Akční plán na zlepšení vnitřní komunikace v rámci Komise má okolo 50 bodů a Wallströmová jej zveřejnila 1. února.
- *Sporné body a kritika*
- Velké pochybnosti přitom vzbudila především mediální dimenze navrhované strategie, podle níž Komise chce vytvořit „nezávislou“ zpravodajskou EU-agenturu a „pravidla chování“ pro média při komunikaci s evropskými institucemi, především Komisí.

Rozšiřování EU

- K debatě o dalším rozšiřování členské základny EU přispěli prostřednictvím rozhovoru pro

francouzský deník Le Monde premiér současné předsednické země EU, Wolfgang Schüssel, a poslanci výboru EP pro zahraniční politiku na svém zasedání 26. ledna.

- *Postoj Rakouska k dalšímu rozšiřování EU*
- Schüssel v rozhovoru vyslovil myšlenku, kterou ještě na sklonku roku 2005 částečně šokovala komisařka Kroesová a v lednu 2006 ji zopakoval francouzský ministr zahraničí Douste-Blazy, že při dalším rozšiřování EU je třeba brát v úvahu její absorpční kapacitu.
- To znamená, že se premiér současné předsednické země fakticky přiklání k myšlence, aby rozšiřování EU mělo své limity a bylo pravděpodobně omezeno politickou dohodou. Vyjádřil se přitom tak, že plně respektuje nárok Rumunska a Bulharska na členství, v otázce případného vstupu Turecka však již nabádá právě k tomu, aby měla EU a její instituce na zřeteli svoji „absorpční kapacitu“.
- *Postoj EP*
- Výbor pro zahraniční politiku EP 26. ledna hlasoval o návrhu strategie německého poslance Elmara Broka, která také hovořila o tom, že při dalším rozšiřování by EU měla brát v úvahu jak svoji absorpční kapacitu, dal geografickou dimenzi. Rámcová strategie v tomto znění byla přijata a nyní se očekává její projednávání na březnovém plenárním zasedání EP.

2.2 ČR a její přechodná období

Konec přechodného období na uplatňování pravidel Směrnice o obalovém odpadu (94/62/ES)

- K 31.12. 2005 v ČR skončilo přechodné období na uplatňování požadavků Směrnice o obalovém odpadu z roku 1994.
- *Obsah směrnice*
- Tato směrnice se týká nakládání s obalovým odpadem a harmonizace předpisů upravujících tuto otázku v jednotlivých členských státech s ohledem na ochranu životního prostředí. ČR mohla do konce roku 2005 uplatňovat v oblasti recyklace plastových obalů (včetně plastových lahví) a jejich následného využívání mírnější normy (povinnost recyklace 12% hmotnosti vyprodukovaných plastových obalů v prvním roce členství a povinnost dalšího využití 45% hmotnosti obalového odpadu).
- Od 1.1.2006 však již musí splňovat normy příslušné směrnice. Od tohoto data tedy musí na území ČR docházet k využívání nejméně 50% a nejvýše 65% hmotnosti obalových odpadů.

Recyklováno musí být nejméně 25% a nejvýše 45% hmotnosti veškerých obalových materiálů obsažených v obalových odpadech, přičemž z každého obalového materiálu musí být recyklováno nejméně 15% hmotnosti.

2.3 Financování EU

Budoucnost finanční perspektivy 2007–2013

- Dění okolo nové finanční perspektivy bylo na přelomu ledna a února silně ovlivněno skutečností, že Evropský parlament během svého plenárního zasedání odhlasoval zprávu Reimera Bögeho, která odmítala návrh finanční perspektivy, na němž se pod vedením tehdejší předsednické země, Velké Británie, dohodla 16. prosince 2005 Evropská rada, v jeho stávající podobě.
- *Reakce Komise: Návrh meziinstitucionální dohody (IIA)*
- Na rozhodnutí EP reagovala Komise vlastním návrhem meziinstitucionální dohody (IIA), který zveřejnila 1. února.
- Negativní stanovisko EP k britskému návrhu postavené zejména na kritice nízkého rozpočtového stropu umožnilo Komisi založit svůj návrh IIA na navýšení výdajové stránky. Její navýšení mělo být přitom realizováno především prostřednictvím dvou nástrojů: 1) zvýšení flexibility v jednotlivých nadpisech (až 5 mld. euro má být přesunuto do jakési „pružné rezervy“, z níž by mělo být možné, samozřejmě na základě rozhodnutí Komise, čerpat prostředky pro mimořádné události během období 2007–2013); 2) navýšení prostředků určených pro Evropský fond pro boj s globalizací na 3,5 mld. euro.
- Zajímavou skutečností přitom je, že návrh IIA z dílny Komise přebíral od britského návrhu myšlenku fundamentální reformy evropského rozpočtu, která by měla za spoluúčasti všech tří institucí (Komise, Evropské rady i EP) proběhnout na přelomu let 2008/2009.
- To by fakticky i právně mohlo znamenat, že by finanční perspektiva vytvořená podle takové meziinstitucionální dohody mohla platit pouze tři roky, do té doby, než bude provedena zmiňovaná reforma financování EU. Její výdajová i příjmová složka včetně částek v příslušných nadpisech by tedy nebyla platná pro celých sedm let, v letech 2008/2009 by zřejmě vznikala nová finanční perspektiva.
- Jde přitom nejen o spornou otázku výdajů na zemědělské platby, ale také o stránku příjmovou. Předseda Komise Barroso znovu zdůraznil, že by

privítal, kdyby v rámci rozpočtové reformy došlo k vytvoření nového, již pátého rozpočtového zdroje, kterým by byla evropská daň.

- *Postoj EP k návrhu IIA ze strany Komise*
- EP již následující den, 2. února, indikoval, že návrh IIA Komise nemusí podpořit, čeká i na postoj nové předsednické země a neshoduje se prozatím jak s Radou, tak s Komisí právě na objemu financí určených pro nástroje flexibilního financování i na samotné povaze a fungování těchto nástrojů, tedy: zda, jak a kolik peněz by bylo možno ad hoc přesunovat mezi jednotlivými nadpisy, např. v případě urgentní potřeby.
- *Postoj Rakouska*
- Třetím aktérem ve hře je současná předsednická země, Rakousko, které chce učinit z finanční perspektivy hlavní bod jednání Evropské rady v březnu 2006. Podle jejích představ by nová meziinstitucionální dohoda měla být hotova do dubna, kdy by o ní mělo jednat opět plenární shromáždění EP tak, aby mohly být ještě do začátku roku 2007, prvního roku nového finančního období, připraveny a finančně zajištěny legislativní programy v jednotlivých oblastech politik EU.
- Opět je však zajímavé, jakou životaschopnost prokazuje britská myšlenka revize financování EU, přiklání se k ní i rakouský premiér, podle něho by však mělo být v rámci IIA striktně zakotveno, že k debatě nedojde dříve než v roce 2008, kdy Komise předloží parametry reformy. Zklamání ze Schüsselova postoje může vyvolávat skutečnost, že v případě reformy hovoří pouze o její příjmové stránce a eventuálním zavedení evropské daně, nikoli už příliš o výdajové stránce.
- Nejbližší setkání zástupců všech tří institucí nad otázkou nové finanční perspektivy a meziinstitucionální dohody proběhne 21. února. Komise se na ně chystá s přepracovaným návrhem výdajových finančních stropů ve všech oblastech, který by měl podle jejích představ tvořit základ budoucí kompromisní podoby finanční perspektivy.

2.4 Lisabonská strategie

- Komise v snaze oživit Lisabonskou agendu, dokument plánující učinit do roku 2010 EU nejkonzurenceschopnější a nejrychleji rostoucí ekonomikou světa, prezentovala v návaznosti na obdržení jednotlivých národních rozvojových plánů 4 nové priority pro rok 2007, které hodlá v rámci naplňování cílů obnovené Lisabonské strategie sledovat.

- *Výsledky hodnocení národních rozvojových plánů*
- Komise tyto zprávy obdržela do konce roku 2005 a na přelomu ledna a února k nim vydala jednotlivá hodnotící stanoviska obsahující jakési „pokyny“ k tomu, co má daná členská země na cestě k plnění Lisabonu v následujícím období zlepšit. Tomuto hodnocení podléhala i ČR, jíž Komise také věnovala jednu ze zpráv.
- Zpráva konstatovala dle očekávání především nutnost reformy penzijního systému a též systému zdravotnického.
- V oblasti žádoucích reforem zdravotnictví zprávy Komise konstatují v souvislosti s procesem stárnutí populace nutnost nárůstu výdajů na tuto oblast, a to zejména v odvětví dlouhodobé péče.
- V neposlední řadě jednotlivé hodnotící zprávy vyzývají ke snižování rozpočtových schodků, které by mělo vést ke konsolidaci veřejných financí i sociálních systémů (tedy opět téma vztahující se i k ekonomice ČR), ke zvyšování zaměstnanosti některých skupin obyvatelstva, kterým více vyhovují různé systémy částečných pracovních úvazků (ženy a právě starší ročníky) a pochopitelně ke zvýšení podpory vědy a výzkumu.
- *4 lisabonské priority pro rok 2007*
- Čtyřmi prioritami, které Komise vyhlásila pro rok 2007, jsou: 1) Investice do vědy a inovací; 2) Zlepšení svobody podnikání; 3) Boj s následky globalizace a stárnutí populace; 4) Vybudování efektivní integrované energetické politiky.

2.5 Směrnice o službách

- Otázka směrnice o službách byla před klíčovým hlasováním v prvním čtení v plénu EP ve dnech 13.-16. února tou, jíž se nejen unijní instituce, ale především zainteresovaní aktéři v lednu a únoru věnovali nejvíce.
- *Pozadí návrhu*
- EP se návrhem naposledy oficiálně zabýval v listopadu 2005, kdy proběhlo hlasování ve výboru pro vnitřní trh. Výsledek odrážel socialistické návrhy (které se do té doby v textu uplatňovaly prakticky výhradně) méně, než se původně očekávalo.
- *Pozice aktérů*
- Aktéři od začátku roku usilovali o další tematizaci problému. UNICE vyzvala rakouské předsednictví k intervenci do jednání o návrhu, aby v prvním letošním půlroce proběhlo nejen první čtení v EP, ale aby bylo zahájeno i jednání na půdě Rady.
- V podobném duchu se vyjádřili i zástupci soukromých agentur zprostředkovávajících práci.

Zastřešující organizace (Eurociett) se obávala, že nakonec budou služby jejích subjektů ze směrnice vyčleněny, čímž se zamezí liberalizaci tohoto sektoru na celoevropské úrovni.

- Negociace v EP
- Obavy organizace Eurociett potvrdil 2. února stínový zpravodaj návrhu směrnice o službách Malcom Harbour z EPP-ED. Řekl, že jeho frakce je v rámci podpory směrnice jako celku ochotna obětovat některá méně důležitá ustanovení. Obecně byl Harbour ve svých vyjádřeních optimistický. Konstelace v EP mu to už dva týdny před hlasováním umožňovala: EPP-ED měla příslibu podporu od zbývajících pravicových frakcí v EP a postupně pracovala i na „technické“ neformální dohodě se socialisty tak, aby byla schopna zajistit příznivý výsledek, tedy přijetí směrnice v podobě blízké té, již přijal výbor pro vnitřní trh.
- *Pozice Rady, Komise a členských států*
- Rada při sledování vývoje v EP indikovala, že po dostatečně silném přijetí návrhu v prvním čtení EP se jím bude zabývat hned na summitu hlav států a vlád v březnu.
- Zásadnější výtku k návrhu směřovali někteří poslanci z Finska, Švédska a nových členských států v obavě, že i po přijetí směrnice bude moci docházet k omezením z důvodu veřejné bezpečnosti, tj. že skutečný jednotný trh se službami nevznikne ani s novou normou.
- *Výsledek hlasování EP*
- EP o textu hlasoval 16. února po dlouhé debatě a schválení celé řady pozměňovacích návrhů. Nakonec jej přijal poměrem 394:215 (při 33 abstencích) – navzdory původním optimistickým prohlášením pravice v EP, která se s blížícím se hlasováním rozdělila podle národních preferencí. Zpráva nakonec – v důsledku nejednotnosti politických skupin v EP – v mnohém ignorovala názor výboru pro vnitřní trh, tj. nepodpořila takový rozsah liberalizace, jak se ještě několik dní před hlasováním očekávalo.
- *Další vývoj*
- V následujícím období přehledně revidovaný text Komise a předá jej Radě, která oznámila, že se jím bude zabývat na summitu v březnu.

2.6 Vnější vztahy EU

Otázka vstupních víz do USA pro nové členy

- Za pozitivní krok, který učinil předseda Komise Barroso během své návštěvy USA lze bezesporu považovat apel na prezidenta Bushe, aby se zasa-

čil o zrušení vstupních víz pro nové členské státy, čímž by došlo k dokončení vízové reciprocity mezi oběma zeměmi.

- *Pozadí problému*
- Otázka vstupních víz do USA není jen problémem nových členských zemí včetně ČR, USA podobně nechce povolit bezvízový styk Řecku. Naopak poněkud překvapivě mezi státy, které náleží do programu vízové svobody ve vztahu k USA, patří i jeden nový člen, Slovinsko. Legislativní možnosti EU a jejich zhodnocení
- EU má na základě Směrnice o vízové reciproci-
tě, která byla přijata v roce 2005, možnost uvalit vstupní vízum na jakoukoliv zemi, která uplatňuje vízovou povinnost vůči byt' jedinému jejímu členskému státu. Je však otázkou, zda by toto řešení, které by pravděpodobně vyvolalo odvetu ze strany USA vůči dalším členským státům EU, bylo realizovatelné.

2.7 Volný pohyb osob

- Rakousko a Německo 19. ledna zveřejnily informaci, že budou společně postupovat při prodloužení přechodného období na volný pohyb osob z nových (východoevropských) členských států o další tři roky, tedy do 1. května 2009. Zahájily tak další kolo debat před 1. květnem letošního roku, kdy by mělo být definitivně známo, které země po dvou letech od posledního rozšíření EU otevřou své pracovní trhy občanům všech pětadvaceti členských států.
- Celá kauza nemá meritorní, ale spíše politické pozadí. Příliv levné pracovní síly z východní Evropy se od doby rozšíření nekonal, byt' obě země patří mezi „hraniční“.
- Proti kroku Německa a Rakouska (nota bene současné předsednické země) se okamžitě ohradily jak dotčené nové členské země (Maďarsko, Polsko a Slovinsko ostatně uplatňují reciproční opatření), tak i Komise, která 8. února prezentovala na základě Smlouvy o přistoupení zprávu nakloněnou právě novým členským zemím.
- *Zpráva Komise*
- Komisař Vladimír Špidla v textu (ve zkratce) uvedl, že téměř dva roky uplatňování restrikcí neměly žádné praktické opodstatnění. Podle Komise neexistuje žádná korelace mezi uplatňováním restrikcí a množstvím příchozích pracujících.
- Prodloužení přechodného období podle Komise zbrzdí v západní Evropě nezbytné reformy sociálních systémů, které tamější vlády z politických důvodů nejsou ochotny zahájit.

- *Další vývoj*
- Není sice pravda, že občané nových členských států nemohou v zemích uplatňujících restrikce pracovat vůbec, musejí ale získat minimálně potřebná pracovní povolení, tedy doklady, které odporují základnímu principu volného pohybu osob.
- *Reakce aktérů*
- Návrh Komisaře Špidly na plošné zrušení přechodných období kvitovali jak zástupci odborů, tak i organizace zaměstnavatelů. Pro se vyslovili i konzervativci a liberálové v EP a organizace ECAS, která se mobilitě pracovních sil dlouhodobě věnuje. Německo i Rakousko své pozice po zveřejnění zprávy nijak nepozměnily. Naopak Španělsko, Portugalsko, Řecko a Finsko naznačily, že o zrušení přechodných období uvažují.

2.8 Zemědělství

Bioenergie

- Jednu z nejvýznamnějších otázek projednávaných počátkem února na půdě hned několika institucí EU představovala problematika pohybující se na pomezí několika oblastí: energetiky, životního prostředí a také zemědělství. Jedná se o podporu a využívání bioenergií, problém, který se specificky citlivým způsobem dotýká i ČR, ale nejen jí.
- *Možnosti biomasy v rozvojových zemích*
- Rétorika Komise i Rady pro zemědělství, která se otázkou bioenergií zabývala již na svém lednovém zasedání a v jednání bude pokračovat v únoru, často směřuje ke snaze vynahradit podporou výroby biomasy ztráty pěstitelům, které postihnou reformy, jež od EU v oblasti CAP vyžaduje WTO.
- *Podpora konkurenceschopnosti bioenergie a ČR*
- Nový dokument, který Komise zveřejnila 8. února v návaznosti na akční plán o biomase, hovoří i o podpoře konkurenceschopnosti bioenergie v rámci členských států EU, např. prostřednictvím daňových úlev či dotovaného prodeje.
- KomisE se chystá směrnicí o biopalivech a její dodržování během následujícího roku přezkoumat a v dokumentu publikovaném 8. února vytyčila s ohledem na oblast biopaliv 7 os své vlastní politiky.
- Chce mimo jiné oživit poptávku po biopalivech podněcováním členských států k jejich podpoře (zda i pomocí sankcí, není prozatím známo) a podporou výroby ekologických vozidel s nízkou spotřebou, dohlížet na to, zda členské státy dodržují předepsané limity obsahu biopaliv v benzínu a motorové naftě a také zohlednit podporu bionafty v rámci programů politiky rozvoje venkova.

Podpora mladých farmářů

- Dle tzv. McGuinnessovy zprávy přijaté na zasedání zemědělského výboru EP 26. ledna by EU ve svých strategických směrech pro rozvoj venkova v období 2007-2013 (v rámci fondu EAFRD) měla přijmout větší počet opatření a programových možností na podporu mladých farmářů, kteří začínají se zemědělskou činností.
- *Legislativní pozadí na úrovni EU*
- V současnosti představuje klíčový legislativní nástroj, jímž se na nadnárodní úrovni řídí mechanismus poskytování podpor mladým začínajícím farmářům Nařízení č. 1257/1999 o podpoře rozvoje venkova ze zdrojů EAGGF.
- Toto nařízení ovšem nestanovuje v rámci celé EU jednotný mechanismus podpory mladých farmářů při zahájení jejich činnosti. Poskytuje více možností (jednorázová „startovací“ částky, možnost zvýhodněného úvěru u peněžních ústavů či spolufinancování investičního záměru). I proto existuje v rámci EU-25 velká rozmanitost pokud jde o principy poskytování podpor mladým začínajícím zemědělcům. Řada zemí (hlavně z řad EU-15) využívá kombinaci více mechanismů, různé kombinace financování z domácích i evropských zdrojů, které ve výsledku umožňují začínajícím farmářům v některých případech i relativně velkorysý příjem v souvislosti s rozjezdem jejich podnikatelské činnosti.
- *Legislativní pozadí na úrovni ČR*
- V ČR je od roku 2004, tedy od našeho vstupu do EU, poskytována pomoc mladým farmářům prostřednictvím jediného dotačního titulu - Operačního programu Zemědělství, konkrétně Podopatření 1.1.1. OP RVMZ s názvem Investice do zemědělského majetku a podpora začínajícím mladým zemědělcům. V souladu s ním mají mladí zemědělci možnost pouze za zvýhodněných podmínek čerpat dotace spolufinancující investiční záměr, který je poměrně konkrétně a striktně definován.
- Doba platnosti tohoto dotačního titulu je omezena do konce roku 2006, končí tedy se stávající finanční perspektivou, Agendou 2000. Do roku 2007 je tedy třeba vytvořit nové dotační tituly v souladu s celkovou rámcovou strategií pro fond EAFRD.
- Příčiny asymetrické legislativní situace a jejich hodnocení

- Přístupová smlouva nikde, ani v rámci změn Nařízení 1257/1999, explicitně neříká, že pro nové členy neplatí ustanovení původního čl. 8 Nařízení, kterého se změny nijak nedotýkají. Logicky by tedy mělo platit, že ČR má na poskytování podpory mladých farmářů ve formě, která odpovídá čl. 8 Nařízení 1257/1999 (tedy i ve formě dalších druhů podpor), právo.
- Při přípravě nové legislativy na národní úrovni je tedy třeba dbát na to, aby daný členský stát, v tomto případě ČR, využíval prostřednictvím svých dotačních titulů skutečně všechny možnosti, které jsou mu na úrovni evropské legislativy poskytovány.

Ptačí chřipka

- Další z aktuálních témat, jimiž se zabývala rada ministrů zemědělství na svém lednovém zasedání a které bude náležet i k hlavním tématům zasedání únorového, představovala problematika výskytu nebezpečného viru ptačí chřipky H5N1 na území EU.
- Lednová zpráva komisařů Kyprianoua a Boelové týkající se zdraví zvířat byla publikována ještě před tím, než se počátkem února potvrdil výskyt této formy viru, která se prozatím v 88 případech prokázala u člověka jako smrtelná, v dalších zemích EU (Řecko, Slovinsko, Itálie, ale také Rakousko a Německo) a jedné zemi kandidátské, s jejímž brzkým vstupem se počítá (Bulharsko).

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 EVROPSKÝ PARLAMENT

Změna jednacího řádu

Plénum EP 19. ledna velkou většinou (399:90 při 35 abstencích) schválilo zprávu poslance Gérarda Onesty na změnu jednacího řádu této instituce ve smyslu jeho zpřísnění pro ty, kteří budou vážně narušovat parlamentní zasedání. Zpráva samotná však zatím k požadovaným změnám nevedla.

Pozadí

Myšlenka na revizi jednacího řádu se objevila především při protestech proti evropské ústavě, kdy někteří poslanci údajně nepřístojně narušovali jednání pléna.

V tomto duchu se pak pokračovalo v následných krocích vedoucích až k přijetí zmiňované zprávy.

Obsah zprávy

Podle zprávy by měli poslanci čelit vysokým pokutám, případně i dočasné suspendaci jak v plénu, tak i dalších orgánech EP. Obé by mělo trvat dva až deset dní, s maximální pokutou 268 € denně.

Onesta původně navrhoval sankce mnohem přísnější, z důvodu politické neprůchodnosti je však ve finálním textu své zprávy nakonec zmírnil. Zpráva explicitně rozlišuje mezi „akceptovatelnými“ a „neakceptovatelnými“ aktivitami poslanců. Např. vyvěšování plakátů by mělo zůstat povoleno. Kromě toho text také podrobně rozebírá proceduru rozhodování o přestupku a jeho přezkoumávání. O sporu by měl dotčený poslanec komunikovat s bureau EP.

Další vývoj

Obecně lze říci, že lednová Onestova zpráva je oproti původnímu návrhu z konce loňského roku „smířlivější“ a v případě její implementace nejspíše nezpůsobí v rámci jednacího řádu větší potíže, i když stávající text je už velmi preskriptivní.

Zůstává však i nyní otázkou, nakolik bude předpokládána změna zárukou pro skutečně efektivní fungování EP a nakolik bude jen nástrojem používaným pro politický boj mezi parlamentními frakcemi.

Normy o fluoridovaných skleníkových plynech

EP a Rada dospěly 31. ledna v rámci dohodovacího výboru ke kompromisu ve věci návrhu nařízení na snížení emisí fluoridovaných skleníkových plynů a směrnice o ukončení používání fluoridovaných skleníkových plynů v klimatizačních zařízeních automobilů. Kompromis budou muset ještě potvrdit pléna obou institucí.

Pozadí návrhů

Oba návrhy byly v průběhu dlouhého legislativního procesu velmi kontroverzní. Zjednodušeně řečeno, na jedné straně sporu stáli ekologičtí aktivisté, požadující možnost uplatňovat v jednotlivých státech přísnější opatření, na straně druhé pak zástupci průmyslu, kteří se obávali zvýšených nákladů a minimálního dopadu norem na snižování emisí skleníkových plynů.

Obsah návrhů

Obecně bude možné, aby státy v otázce fluoridovaných skleníkových plynů přijaly přísnější opatření, než požadují právě schválené normy, avšak pouze za účelem plnění závazků Kjótského protokolu a pouze do konce roku 2012. Kromě toho bude vytvořen nový systém značení fluoridovaných skleníkových plynů (včetně množství a chemického pojmenování).

V roce 2008 bude moci Komise přezkoumat, nakolik normy plní svůj účel a případně je zpřísnit. Směrnice požaduje od roku 2011 postupné ukončení používání fluoridovaných skleníkových plynů v klimatizacích nově vyrobených automobilů; od roku 2017 by se toto opatření mělo týkat všech vozidel. Předpis také stanovuje přesné limity pro možný únik plynů z klimatizačního okruhu.

Další vývoj

Očekává se, že obě normy budou stvrzeny Radou a EP do poloviny roku 2006. Nařízení bude účinné rok po publikaci v Úředním věstníku, směrnice pak bude muset být implementována během roku a půl od zveřejnění.

Liberalizace poštovních služeb

EP přijal 2. února poměrem 554:64 vlastní zprávu (own-initiative report) o další liberalizaci poštovních služeb.

Pozadí

V současnosti je v platnosti směrnice 2002/39, poštovní služby však liberalizuje pouze v omezené míře (režimu volného trhu podléhá jen 20% objemu poštovních služeb).

Norma předepisuje hmotnost zásilek, které musejí podléhat volné konkurenci. Původně se jednalo o zásilky nad 350g, od roku 2003 nad 100g a od letoška 50g. (Balíkové služby už jsou plně liberalizovány.)

Současná debata se vede o zajištění tzv. univerzální (všem dostupné) poštovní služby poté, co by byl (podle platné směrnice v roce 2009) nastaven plně liberalizovaný režim. Komise má do konce roku 2006 přijmout zprávu, která bude zkoumat další možnosti v této oblasti.

Další vývoj

Navzdory tomu, že v EP existuje relativní podpora pro další liberalizaci (poměrně silné zastoupení pravicových frakcí), ze strany států (Rady) tak zřetelný signál nepřichází.

Krok EP je prvním z těch, které by měly v tomto roce následovat. Instituce ani relevantní aktéři se problému zatím příliš nevěnovali. S postupnou tematizací lze čekat poměrně ostré spory. Otázka univerzální služby je nejen v oblasti poštovních služeb kontroverzní a představuje jeden z nástrojů, jimiž mohou členské státy (byť třebas neoprávněně) argumentovat ve prospěch zachování určité části státního monopolu.

Nařízení o době jízdy a době odpočinku

EP 2. února potvrdil prosincový kompromis dohodovacího výboru ohledně nařízení o době jízdy a době odpočinku pro řidiče v kamionové dopravě. Rada tak učinila (za nesouhlasu Francie) o den později.

Obsah návrhu

Meritorně se od prosince nic nezměnilo. Nová norma nahradí nařízení 3820/85 a doplní směrnici 88/599. Všechna nová nákladní vozidla budou muset být vybavena digitálním tachografem. Dojde k zásadnímu zkrácení povolené doby jízdy ze 76 hodin týdně na max. 56 hodin s tím, že během čtrnácti dnů bude možné strávit za volantem max. 90 hodin.

Řidiči budou muset každý den odpočívat v kuse min. 9 hodin (dnes 8 hodin) a jednou za čtrnáct dní budou mít právo na 45 hodin odpočinku (dnes toto právo neexistuje). Do doby řízení se nakonec nebude započítávat čas strávený jinak než za volantem, jinak upravený směrnicí 2002/15. Právě tento bod kritizovala Francie.

Sporné body

Otázka digitálních tachografů dlouhodobě irituje vztahy mezi členskými státy a Komisí (viz níže). Kromě toho nová norma nijak nezabrání běžné praxi, kdy jedno vozidlo řídí střídavě tři lidé, takže doby odpočinku se standardně odehrávají v kabině.

Praktické dopady nařízení budou nejspíše omezené, norma přinese ponejvíce problémy a nikoliv – jak se předpokládá – víceméně automatické posílení bezpečnosti na silnicích a zamezení tzv. sociálního dumpingu. Lze očekávat zvýšené náklady přepravních společností na pracovní sílu.

Je třeba poznamenat, že nařízení nově přenáší odpovědnost za porušení pravidel právě na přepravce, nikoli na řidiče, a umožňuje jejich exteritoriální vymáhání. I když se to oficiálně nezmiňuje, je i tento krok možné částečně chápat v kontextu dlouhodobého projektu přesouvání dopravy ze silnic na železnici, tentokrát formou regulačního opatření.

Směrnice o optické radiaci

Jeden z bodů plenárního zasedání EP, konaného ve dnech 13. – 19. února, představovalo hlasování o směrnici, která se týká ochrany pracovníků před účinky optického záření.

Legislativní pozadí

Tato směrnice je součástí čtyřdílného legislativního „balíku“ pro oblast ochrany zdraví a bezpečnost práce, která obsahovala např. směrnici proti hluku či účinkům elektromagnetického pole, a stala se nejspornější částí legislativy, původně existující v jednodílné podobě.

Rada původní směrnici v roce 1999 rozdělila na 4 samostatné směrnice. Směrnice o optické radiaci se stala známou poté, co Rada rozdělila původní návrh na dvě části, jednu týkající se účinků škodlivého záření pocházejícího z umělých zdrojů a druhou týkající se záření přírodního, včetně toho, jehož zdrojem je slunce.

Sporné body

EP následně požadoval, aby byla nějakým způsobem legislativně upravena povinnost zaměstnavatelů chránit zaměstnance proti slunečnímu záření, neměla však být dle názoru EP součástí „optické směrnice“, ale měla být ponechána na legislatuře jednotlivých členských států.

Rada chránící tradičně zájmy členských států současně reagovala požadavkem, aby byla povinnost upravit ochranu pracovníků před sluncem vázána na vypracování komplexních studií, zda v daném případě nebezpečí od slunečního záření hrozí či nikoli, a odmítla přijmout některé pozměňovací návrhy EP. Celá situace vyvolala nejen v řadách kritiků EU, ale i ve vlastních řadách evropských institucí (především Barrosovy Komise, která původní návrh směrnice zdědila ještě po svých předchůdkyních) oprávněné hlasy o absurditě opatření v této podobě. Absurditu legislativního opatření, které by dávalo členským státům povinnost vyžadovat po zaměstnavatelích, aby chránili zaměstnance před sluncem, explicitně vyjádřili předseda Komise Barroso a komisař pro průmysl Verheugen, když se v rámci svého programu „lepší regulace“ rozhodli navrhnout anulaci 72 nejnesmyslnějších a nejzbytečnějších legislativních návrhů, „antisluneční“ část směrnice o optickém záření byla mezi nimi. Barroso a Verheugen zdůvodnili svůj postoj poukazem, že ochrana pracovníků proti slunci je již implicitně obsažena v existující směrnici 89/391/EEC, která hovoří o tom, že zaměstnavatel garantuje bezpečnost a zdraví pracovníků ve všech aspektech spojených s prací a pracovním prostředím.

Výsledná podoba směrnice

Výsledkem je tedy to, že do třetího čtení v rámci EP (po svolání dohodovacího výboru zástupců Rady a EP, který se dohodl na tom, že ochrana před sluncem nebude do této legislativy zahrnuta) postupuje směrnice o optické radiaci v té podobě, že se týká pouze povinnosti zaměstnavatelů ochránit své pracovníky před účinkem nadměrného a zdraví škodlivého záření pocházejícího z umělých zdrojů. EP tento návrh během hlasování dle očekávání přijal.

1.2 KOMISE

Nařízení o nutričních a zdravotních požadavcích na potraviny

Komise 13. ledna oficiálně zveřejnila svůj názor na společný postoj Rady ve věci návrhu nařízení o nutričních a zdravotních požadavcích na potraviny. Podpořila ministry a požádala EP, aby učinil vše pro konečné přijetí návrhu. Poslanci přítomni v květnu loňského roku text výrazně pozměnili a postavili se za „light verzi“ normy.

Legislativní pozadí

Dva klíčové body – tzv. nutriční profily, údajně efektivní nástroj Komise proti zvyšování obezity v evropské populaci, a autorizační (tj. firmy zatěžující) proceduru – evropští poslanci loni v květnu těsnou

většinou odmítli. Rada však v červnu jednomyslně oba body do návrhu vrátila (Komise i spotřebitelské organizace to tehdy ocenily).

V dané věci se tedy vytvořilo zvláštní aranžmá: EP netvoří tandem s Komisí, ale figuruje proti ní a Radě.

Obsah návrhu

Současná podoba návrhu odpovídá z velké části tomu, co požadovala Rada. Potravinářské firmy budou muset naplňovat tzv. nutriční profily, budou-li chtít, aby bylo možné označovat jejich produkty za „zdravé“.

Za tím účelem budou muset podstoupit byrokratickou autorizační proceduru (EP navrhoval pouhou notifikaci), která navýší jejich náklady, ač nebude zřejmé, zda to má patřičný efekt (snižování obezity a ochrana spotřebitele). Komise akceptovala pouze nepatrnou část návrhů EP, zvláště pak různá definiční (nicméně ve výsledku drobná) vylepšení.

Další vývoj

Uvedený, pro firmy negativní vývoj je velmi pravděpodobný, protože k přehlasování společného postoje Rady podpořeného Komisí je potřeba absolutní většiny v EP, což není s ohledem na celkovou sílu odpůrců návrhu příliš reálné.

Lze tedy očekávat, že firmy (a zvláště pak malé a střední podniky, jež Komise označuje za klíčovou součást evropské ekonomiky) na výsledek legislativního procesu v této věci doplatí, v naprostém nesouladu s rétorikou o posilování konkurenceschopnosti EU na globálním trhu.

Směrnice o prevenci záplav

Komise 18. ledna předložila EP a Radě návrh směrnice, která by měla v celoevropském měřítku napomoci bránit záplavám a jejich následkům. Komise k legislativní iniciativě přistoupila poté, co loni vydala k dané věci zprávu a sama doporučila vytvoření unijní normy.

Obsah návrhu

Státy by měly být z moci evropské směrnice povinny učinit všechna nezbytná opatření pro to, aby zajistily efektivní ochranu proti povodním, resp. aby zmírnily jejich následky. Měly by vzniknout krizové plány a mapy záplavových oblastí.

Komise předpokládá, že počet povodní se v důsledku klimatických změn zvýší. Rovněž má za to, že jejich ničivost bude masivnější vzhledem k tomu, že údajně stále více lidí bydlí v záplavových oblastech. Ospravedlnění pro akci na evropské úrovni Komise našla v jednoduchém faktu, že většina vodních toků protíná několik států najednou.

Další vývoj

Projednávání návrhu podléhá spolurozhodovací proceduře. V době přípravy monitoringu se žádná ze zainteresovaných institucí nevyjádřila, nakolik bude projednávání textu Komise problematické. Stejně tak nebyly zachyceny žádné reakce dalších relevantních aktérů. Obecně lze návrh Komise spíše vítat, i když je sporné, nakolik je založen na správných předpokladech.

V průběhu legislativního procesu bude nezbytné sledovat především to, zda je navrhovaná norma v souladu s principem proporcionality, popř. subsidiarity. V oblasti prevence záplav je sice nezbytný koordinovaný, nikoli však centralizovaný přístup.

Digitální tachografy

Komisař Jacques Barrot 19. ledna znovu otevřel kontroverzní otázku zavedení digitálních tachografů. Jeho záměrem bylo vytvořit politický tlak na členské státy, aby včas (po několika zpožděních) implementovaly příslušné nařízení.

Pozadí

Digitální tachografy mají zajistit kontrolu dodržování dob odpočinku u řidičů kamionů. Přístroje přitom mají být instalovány nejprve jen do nových vozidel. Nařízení má vstoupit definitivně v platnost zhruba v květnu (dvacet dní po zveřejnění v Úředním věstníku), nicméně už v březnu komisař Barrot vyžaduje, aby státy předložily zprávy o stavu příprav na implementaci opatření.

2. února ho v jeho záměru fakticky podpořil i EP, když potvrdil prosincový kompromis dohodovacího výboru stran nařízení o době jízdy a době odpočinku pro řidiče v kamionové dopravě.

Daná situace je v evropském kontextu poměrně nezvyklá. Komise vyžaduje po státech jakési preventivní ujištění o tom, že budou jednat v souladu se schválenou normou. Na druhou stranu je zajímavé i to, že ač státy s přijetím nařízení souhlasily, postupně většina z nich podlehla tlaku svých dopravců a masově začala proti normě vystupovat.

Další vývoj

Květen 2006 je podle Komise posledním termínem. Po něm už budou zahajována řízení pro neimplementaci nařízení s možností pokuty.

Přestože Komise disponuje poměrně silnými prostředky už nyní (digitální tachografy měly být zaváděny už od května 2004), tlaku států už dlouho ustupuje. Pravděpodobně nelze říci, že jde o systémový rys, nicméně výrazně to zpochybňuje povahu evropských sekundárních norem jako takových (bez ohledu

na povahu daného nařízení a jeho případné důsledky v podobě např. zvýšených nákladů pro dopravce).

Náhrady za mýtné v Německu

Komise 25. ledna oznámila Německu, že jeho náhrady za výši mýtného vlastním dopravcům považuje za neslučitelné s komunitárním právem.

Předmět sporu

Německo zavedlo satelitní systém elektronického mýtného k 1. lednu 2005. Aby zajistilo konkurenceschopnost svých dopravců (mýtné se týká vozidel nad 12 tun; za ujetý kilometr se platí v průměru 12,4 centů a plánuje se zvýšení na 15 centů), naplánovalo i systém náhrad za výši stanoveného mýtného ve formě snížené spotřební daně na pohonné hmoty zakoupené v Německu.

Postoj Komise

Komise argumentuje tím, že zamýšlené opatření by se fakticky dotklo především německých dopravců, a diskriminovalo by tak provozovatele z jiných členských států. Pro ČR má názor Komise zásadní význam. Komise disponuje prostředky, jak zamezit zjevné diskriminaci členských zemí jiným ze států EU.

Na ČR se jako na nově přistouplivší stát vztahují už omezení plynoucí z Přístupové smlouvy (například dočasný zákaz kabotáže, tj. poskytování speditérských služeb jiných členských státech). Vedle toho ČR zatím nedisponuje adekvátním systémem elektronického mýtného (a je otázkou kdy bude, když výběrové řízení na dodavatele technologie se ukázalo jako problematické nejen svým průběhem, ale i výsledkem – zamýšlená mikrovlnná technologie není tou, jež má být preferována pro zamýšlený systém celoevropského mýtného).

V případě, že by Komise německé záměry ignorovala, dolehlo by (nejen) na české dopravce další omezení.

Německá strana se k názoru Komise nevyjádřila, lze ale očekávat, že systém náhrad realizovat nakonec nebude, popř. jej modifikuje tak, aby nebyl diskriminační na základě státní příslušnosti.

Ochrana práv cestujících autobusy

Komise začátkem února vyhodnotila výsledky dřívější veřejné konzultace týkající se ochrany práv cestujících autobusy a oznámila, že ve čtvrtém kvartálu nejspíše předloží návrh na její posílení.

Reakce aktérů

Prozatím krystalizují tři základní pozice. Spotřebitelské organizace krok bez výhrad přivítaly, členské státy se obecně staví spíše za předpis, který bude upravovat pouze mezinárodní linky (a jen některé z nich), a provozovatelé autobusových společností jsou obecně proti nové normě a argumentují tím, že není nutná, resp. sama o sobě nezaručí zvýšení ochrany práv cestujících.

V Komisi zatím nejvíce rezonuje „racionální“ přístup členských států s tím, že za ideální se považuje vytvoření podobných pravidel, která platí už v sektoru letecké dopravy a o nichž se uvažuje i v oblasti dopravy námořní a železniční (náhrady za zpoždění, zrušení spoje ap.). Ministři v Radě k tomu namítají jedině: provozovatelé autobusových linek by neměli být sankcionováni kvůli objektivním příčinám (zácpy, povětrnostní podmínky ap.).

Další vývoj

Další vývoj ve věci práv cestujících autobusy nelze s ohledem na současný stav odhadnout. Je však potřeba dané téma neopomíjet. Může se velmi snadno dotknout i českých dopravců, kteří jsou na mezinárodních linkách poměrně etablovaní.

Navíc právě nadchází doba, kdy existují největší šance, jak ovlivnit výslednou podobu návrhu, který nakonec vzejde z Komise. Poté, co se text začne regulérně projednávat v EP a Radě, jsou zcela zásadní změny návrhu zpravidla vyloučeny, protože Komise negociace sleduje a má pravomoc svůj návrh z projednávání i stáhnout, pokud existuje nebezpečí, že se jeho povaha výrazně pozmění.

1.3 RADA**1.3.1 EcoFin****Řešení sporu ohledně Směrnice týkající se snížených sazeb DPH 77/378/EEC**

Nejvýznamnějším bodem zasedání EcoFin ve dnech 28. ledna – 1. února bylo řešení sporu, který se v rámci členských zemí rozhořel coby nejvýznamnější sporná otázka počátku roku.

Podstata sporu

Spor o revizi Směrnice týkající se snížených sazeb DPH uplatňovaných u některých druhů zboží a služeb, jejíž platnost počátkem roku 2006 vypršela a bylo nutno ji podle nového rakouského návrhu obnovit, se do značné míry stala sporem nových a starších členských zemí.

Ve sporu totiž do určité míry došlo k propojení dvou kauz: Jednu z nich představoval složitý systém výjimek z uplatňování standardní sazby DPH v rámci EU, které užívají různou měrou jednotlivé členské státy, právě na základě sporné Směrnice 77/378/EEC (známé coby 6. směrnice o DPH), především její přílohy K, která obsahovala seznam služeb, u nichž mohou členské země uplatňovat sníženou sazbu DPH. Jedná se o součást určitého „experimentu“ s uplatňováním vyšší flexibility v rámci harmonizace DPH, který vedl ke vzniku poměrně rozsáhlého systému uplatňování výjimek a snížených sazeb DPH ze strany členských států prostřednictvím příloh ke zmíněné směrnici (dle zvláštní přílohy směrnice je např. možné uplatňovat sníženou sazbu DPH na potraviny, příloha K pak od roku 1999 dávala tuto možnost např. u některých druhů oprav či dekorátérských prací, tedy služeb obecně označovaných coby „labour intensive“). Druhou rovínou sporu představovala otázka přechodných období, které mají dle přístupových smluv jednotlivé členské státy dojednány pokud jde o uplatňování snížených sazeb DPH v určitých oblastech. ČR vyjednala v rámci své přístupové smlouvy možnost uplatňování snížené sazby DPH v oblasti lokálního vytápění, stavebních prací a bydlení do konce roku 2007. Podobná přechodná období vyjednaly i další nové členské země. Revize Směrnice včetně její přílohy K jim umožnila vznést vůči starším členům argument, aby v jejím rámci byly zohledněny jejich požadavky zahrnutí stavebních prací či lokálního vytápění do nové přílohy, již vypracovalo Rakousko. Pokud by se tak nestalo, jejich přechodné období na uplatňování DPH pro tyto služby by skončilo s koncem roku 2007 a s posunem těchto služeb do standardní jednotné 19% sazby DPH by následovalo i zvýšení cen příslušných služeb.

Aktéři sporu

Spor se nejvíce vyhroutil na postoji Polska, ČR a Kypru, které až do 28. ledna trvaly na tom, že zablokují v EcoFin jednomyslné rozhodování o revizi Směrnice 77/378/EEC, pokud nebudou tyto jejich požadavky do výjimek zahrnuty.

Nejsilněji odolávala tlaku starších členských zemí delegace polská. Starší členové obviňovali především Poláky, že pokud díky jejich neústupnému postoji nebude revize přijata, přestanou výjimky s nižší sazbou DPH vyplývající z této směrnice de facto existovat. Komise by tak musela zahájit řízení vůči státům, které je uplatňují v nejrůznějších oblastech (různé druhy služeb, potraviny, dětské pleny apod.), včetně ČR, která též uplatňuje sníženou, 5% sazbu DPH na potraviny apod. Spor tak nabýval závažných rozměrů a především docházelo k zamlžování

jeho podstaty a k argumentačním záměnám. Média hrozila možností, že krach Směrnice povede k okamžitému zvýšení cen stavebních prací či bydlení v nových členských zemích, které uplatňují daná přechodná období, což by byl ovšem nesmysl, přechodné období má skončit až 31.12.2007.

Výsledek jednání EcoFin

Jednání EcoFin nakonec skončilo kompromisem, na nějž 28. ledna přistoupila česká a kyprská delegace, 1. února se k němu připojilo i Polsko: Platnost revidované přílohy K Směrnice má být prodloužena do konce roku 2010, státy, které chtějí jejich stávajících možností využít (včetně nových členů) mohou požádat o autorizaci v relativně krátké době do 31.3.2006.

Do přílohy přitom původně neměly být zahrnuty sporné oblasti bydlení či centrálního vytápění. Otázku centrálního vytápění, na jejímž zahrnutí do nové přílohy K trvalo především Polsko (méně rezolutně některé pobaltské státy, např. Lotyšsko), však podle výsledného kompromisního rozhodnutí má řešit zvláštní článek 6. směrnice o DPH.

Spor z hlediska ČR

Česká vláda na jednáních prosazovala především zahrnutí nižších sazeb DPH u bydlení. Nakonec se rozhodla rakouský návrh neblokovat, přestože se svým postojem neuspěla, ústupek vysvětlovala skutečností, že se jí podařilo vyjednat sníženou sazbu DPH u užší kategorie tzv. sociálního bydlení. V praxi to znamená, že do konce roku 2010 bude možné méně platit na bydlení, které bude spadat do této kategorie, zda daný případ splňuje podmínku „sociálního bydlení“, o tom však bude třeba ad hoc rozhodovat, což s sebou ponese byrokratické náklady a především: podobná praxe je náchylná ke korupčnímu jednání.

Hodnocení

Jednání o 6. směrnici o DPH představovalo první velkou kauzu, v níž se počátkem roku střetli starší a noví členové i de facto první kauzu, v níž se díky jednomyslnému rozhodování v Radě v této otázce EU střetla s neústupným postojem několika z nich, především Polska, které ve svém postoji fakticky setrvalo až do konce.

Lze říci, že polský postoj se setkal s částečným úspěchem, oblast lokálního vytápění byla zahrnuta do nižší 5,5% sazby DPH, 6. směrnice o DPH dosud umožňovala uplatňování snížené sazby pouze u jednotkových elektrických a plynových spotřebičů. V ČR byla diskutována otázka, zda neměla vládní delegace též setrvat v podobně neústupném postoji a požadovat aplikaci snížených sazeb DPH u bydle-

ní či stavebních prací ve všech kategoriích. Některé hlasy z řad liberálně smýšlejících ekonomů naopak zdůrazňovali, že by bylo potřebné celý složitý systém výjimek z jednotné sazby DPH v rámci EU zrušit.

Výsledek je každopádně takový, že kompromisní normu se podařilo po velmi vyčerpávajících jednáních, v nichž především předsednická země a někteří z dalších starších členů nešetřili i poměrně výhružnými argumenty na adresu těch, kdo se postavili proti navrhované podobě normy, dohodnout. Mírně pozměněný systém výjimek bude tedy v platnosti do konce roku 2010.

1.3.2 Rada pro zaměstnanost a sociální otázky

Rada pro zaměstnanost a sociální otázky neformálně zasedala 20. ledna v rakouském Villachu. Zabývala se především dvěma otázkami: konceptem „flexicurity“ a sociální dimenzí Lisabonské strategie.

Pozadí

Jak ministři (především „trojka“ z Rakouska, Finska a Německa), tak i zainteresované zájmové skupiny a sociální partneři se shodli na tom, že zaměstnanost a růst jsou slučitelné ze zajištěním efektivní ochrany zaměstnanců.

Koncept „flexicurity“ (akronym slov „flexibility“ a „security“) je právě na tomto předpokladu postaven. Jde o dánský model; právě v této zemi byl realizován a pro evropské politiky představuje svého druhu vzor, nehledě na to, že sociální systémy jednotlivých členských zemí jsou natolik odlišné, že žádný tzv. evropský sociální model podle mnoha hlasů vlastně ani neexistuje.

Sporné body

Svým způsobem jde o debatu k odvedení pozornosti od skutečných problémů, popř. od neschopnosti EU jednat tak, aby nastartovala ekonomický růst „bez přívlastků“.

Další vývoj

Rada se danými otázkami bude znovu (tentokrát už na oficiálním jednání) zabývat v březnu. Oproti vzájemně vstřícným krokům z Villachu lze čekat spíše tvrdé boje o budoucnost směrnice o službách, o pracovní době a o pracovní době sezónních pracovníků.

Přes prohlášení rakouského předsednictví, že dospělo se sociálními partnery ke shodě nejen stran cíle, ale i stran cesty, jak k němu směřovat, je zřejmé, že neformální setkání dovoluje všem zainteresovaným stranám ústupky, které ve výsledku nemusejí odrážet jejich skutečné pozice. Je to patrné i z pozdějších re-

akcí zástupců zaměstnanců i zaměstnavatelů. Např. v otázce směrnice o pracovní době obě strany znovu vyjádřily své známé pozice: zatímco zaměstnanci usilují o maximální ochranu (v naprostém nesou-

ladu s konceptem „flexicurity“), zaměstnavatelé požadují možnost flexibilně nakládat s pracovní silou, aby byli schopni obstát na trhu.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 BUDOUCNOST EU

Evropská ústava

Spory o tom, zda je evropská ústava mrtvá, či zda pouze „spí“ byly na přelomu ledna a února poněkud přehlušeny významnějšími otázkami a spory praktického rázu (odmítnutí třetího britského návrhu finanční perspektivy ze strany EP, spor o 6. směrnici o DPH, projednávání Směrnice o službách na plénu EP). Přesto k debatě přispěl jednak rakouský premiér Schüssel, jednak EP.

Schüssel demonstroval svůj postoj, jímž se přiklání k názoru, že ústavu nelze odmítat, je třeba pouze „opravit“ její nejspornější části. Nová předsednická země na rozdíl od svého předchůdce, Velké Británie, tedy náleží spíše mezi podporovatele návratu k ústavnímu textu, případně jeho revize.

Postoj EP

EP na hlasování 19. ledna přijal společnou zprávu poslanců Duffa a Voggenhubera, kteří byli pověřeni zkoumáním různých variant možné budoucnosti dokumentu.

Zpráva hovoří o „rozšíření veřejných debat“ na téma euroústavy a budoucnosti EU a o prodloužení „období reflexe“ za horizont roku 2005. V praxi to znamená, že Komise bude i nadále vynakládat značné prostředky na podporu různých komunikačních strategií, projektů a fór v rámci debatování a propagace euroústavy, během podzimu 2005 se hovořilo až o částce 6 mld. euro, která by mohla být na tento účel věnována.

Významné také je, že Duff, Voggenhuber i většina poslanců EP se přiklonila k tomu, aby stávající text ústavy nedoznal významnějších změn.

Nabízí se proto vcelku logická otázka, k čemu tato veřejná fóra budou, jestliže text zůstane nedotčen a ony připomínky veřejnosti tedy nebudou ve výsledku nijak zohledněny. Pořádání debat o EU s veřejností, do nichž je zapojen i neziskový sektor, nemusí být pouze otázkou plýtvání peněz, zvýšení informovanosti veřejnosti o evropských politikách či institucích, vezmeme-li v úvahu stále silnější angažmá EU v řadě oblastí, může být žádoucí. Pokud však nemá mít na budoucí směřování EU žádný vliv, stává se význam „období reflexe“ pochybným. Jeho pro-

dloužení do roku 2007, kdy má dojít k přezkoumání a zhodnocení jednotlivých debat, se jeví jako účelové, v tomto období se totiž bude právě měnit hlava francouzského státu. Od nového prezidenta, kterým může být dle očekávání Nicolas Sarkozy, se očekává možnost vypsání nového referenda či dokonce opětovná ratifikace textu, tentokrát v parlamentu.

Ze zprávy přijaté na plénu EP tedy vyplývá, že konečným cílem má být nadále přijetí euroústavy a její vstup v platnost během roku 2009.

Bílá kniha komisařky Wallströmové o komunikační politice a demokracii

Jako jeden z největších úspěchů svého působení prezentuje Barrosova Komise publikaci Bílé knihy komisařky Wallströmové, která má vylepšit komunikační politiku EU vůči veřejnosti. Má jít o završení úsilí o vytvoření nové komunikační strategie, které Komise jako jeden ze svých hlavních cílů vyhlásila již na počátku svého působení a které má do „evropské debaty“ vtáhnout veřejnost.

Obsah Bílé knihy

Bílá kniha má reagovat na výsledky řady průzkumů Eurobarometru, které naznačují, že důvěra veřejnosti v EU a její instituce prudce klesá, tuto skutečnost konec konců krom průzkumů naznačuje nízká účast ve volbách do EP i výsledky referend o euroústavě. Akční plán na zlepšení vnitřní komunikace v rámci Komise má okolo 50 bodů a Wallströmová jej zveřejnila 1. února.

Sporné body a kritika

Velké pochybnosti přitom vzbudila především mediální dimenze navrhované strategie, podle níž Komise chce vytvořit „nezávislou“ zpravodajskou EU-agenturu. Na obsah Bílé knihy poměrně podrážděně reagovala novinářská obec, která v řadě jejích ustanovení spatřuje snahu regulovat a ovlivňovat způsob, jakým je veřejnost informována o evropských záležitostech a o činnosti evropských institucí. Zdroje blízké Komisi naopak kontrují poukazem, že novináři akreditovaní při EU a jejích institucích často nemají zájem na diverzifikaci informačních zdrojů o EU ani na zpřístupňování či

vysílání záznamů ze zasedání např. EP, protože si chrání jakési své „monopolní“ know-how na nepřehlednou problematiku evropské agendy.

Zajímavostí je, že na zveřejnění Bílé knihy Wallströmové reagoval zakladatel zpravodajského serveru o EU EurActiv Christoph Leclercq publikací Žluté knihy (podle barev internetových stran tohoto serveru) s vlastními návrhy zlepšení komunikační strategie evropských institucí (např. decentralizace a přenesení debaty o evropských záležitostech na národní úroveň, ale také zapojení neziskového sektorů či odborů do procesu informování i komentování politik EU).

Rozšiřování EU

K debatě o dalším rozšiřování členské základny EU přispěli prostřednictvím rozhovoru pro francouzský deník *Le Monde* premiér současné předsednické země EU, Wolfgang Schüssel, a poslanci výboru EP pro zahraniční politiku na svém zasedání 26. ledna.

Postoj Rakouska k dalšímu rozšiřování EU

Schüssel v rozhovoru vyslovil myšlenku, kterou ještě na sklonku roku 2005 částečně šokovala komisařka Kroesová a v lednu 2006 ji zopakoval francouzský ministr zahraničí Douste-Blazy, že při dalším rozšiřování EU je třeba brát v úvahu její absorpční kapacitu.

To znamená, že se premiér současné předsednické země fakticky přiklání k myšlence, aby rozšiřování EU mělo své limity a bylo pravděpodobně omezeno politickou dohodou. Vyjádřil se přitom tak, že plně respektuje nárok Rumunska a Bulharska na členství, v otázce případného vstupu Turecka však již nabádá právě k tomu, aby měla EU a její instituce na zřeteli svoji „absorpční kapacitu“.

Rakousko patřilo k největším odpůrcům zahájení přístupových rozhovorů s Tureckem, dlouho dokonce hrozilo svým vetem během rozhodování o této kauze na schůzce Evropské rady na podzim 2005.

Nakonec jej neuplatnilo, nyní však využívá svého předsednického postu k tomu, aby zdůrazňovalo v EU linii, která se k dalšímu rozšiřování staví spíše skepticky. Namísto toho zdůrazňuje potřebu posilovat programy v rámci politiky sousedství (Neighbourhood Policy), jež uplatňuje EU např. vůči Ukrajině či Moldávii. EU by tak podle Schüsselových představ mohla v rovině vnějších vztahů podobně jako NATO rozvíjet vedle plného členství celou škálu těsných partnerských vztahů se státy, které se z nejrůznějších důvodů nemohou stát

jeho členy (Partnerství pro mír, zvláštní institucionální vztahy s Ruskem). Je však otázkou, zda by se země dlouhodobě usilující o členství v EU s touto variantou spokojily, Turecko již několikrát dalo najevo, že by jej taková platforma vzájemných vztahů, pomocí jakési formy přidruženého partnerství, neuspokojila. Je však zároveň třeba vzít v úvahu, že proces rozšiřování podléhá v EU jednomyslné ratifikaci členských států. Proces schvalování přistoupení Rumunska a Bulharska se prozatím nestřetl s odmítnutím, nyní dochází k jeho ratifikacím ze strany členů původní zakládající „šestky“, přičemž Nizozemí již indikovalo, že by mohlo dojít k problémům.

Postoj EP

Výbor pro zahraniční politiku EP 26. ledna hlasoval o návrhu strategie německého poslance Elmara Broka, která také hovořila o tom, že při dalším rozšiřování by EU měla brát v úvahu jak svoji absorpční kapacitu, dal geografickou dimenzi. Rámcová strategie v tomto znění byla přijata a nyní se očekává její projednávání na březnovém plenárním zasedání EP.

2.2 ČR A JEJÍ PŘECHODNÁ OBDOBÍ

Konec přechodného období na uplatňování pravidel Směrnice o obalovém odpadu (94/62/ES)

K 31.12. 2005 v ČR skončilo přechodné období na uplatňování požadavků Směrnice o obalovém odpadu z roku 1994.

Obsah směrnice

Tato směrnice se týká nakládání s obalovým odpadem a harmonizace předpisů upravujících tuto otázku v jednotlivých členských státech s ohledem na ochranu životního prostředí. ČR mohla do konce roku 2005 uplatňovat v oblasti recyklace plastových obalů (včetně plastových lahví) a jejich následného využívání mírnější normy (povinnost recyklace 12 % hmotnosti vyprodukovaných plastových obalů v prvním roce členství a povinnost dalšího využití 45 % hmotnosti obalového odpadu. Od 1.1.2006 však již musí splňovat normy příslušné směrnice. Od tohoto data tedy musí na území ČR docházet k využívání nejméně 50 % a nejvýše 65 % hmotnosti obalových odpadů. Recyklováno musí být nejméně 25 % a nejvýše 45 % hmotnosti veškerých obalových materiálů obsažených v obalových odpadech, přičemž z každého obalového materiálu musí být recyklováno nejméně 15 % hmotnosti.

Důsledky pro ČR

Pro ČR to znamená především zpřísnění a zdokonalení podmínek pro sběr, třídění a recyklaci odpadu. Dostatek sběrných a recyklačních zařízení přitom musí zajistit pochopitelně příslušné státy, což klade zátěž na lokální a regionální úroveň. O možné novelizaci dané směrnice se prozatím hovoří pouze velmi rámcově, komisař Dimas zmiňoval nutnost dalších legislativních úprav v rámci publikace Strategických cílů pro nakládání s odpadem a jeho recyklaci, v případě Směrnice 94/62/ES se však jedná o specifickou oblast obalového odpadu, v jejímž případě prozatím k úpravám pomocí nových legislativních návrhů nedošlo. Komise pokládá postupnou revizi norem vztahujících se k nakládání s odpadem a jeho likvidaci za svůj dlouhodobý cíl, nelze přitom ovšem počítat s možností, že by případná novelizace znamenala zmírnění požadavků určených v této oblasti členskými státy, pravděpodobná je spíše opačná varianta.

2.3 FINANCOVÁNÍ EU**Budoucnost finanční perspektivy 2007–2013**

Děni okolo nové finanční perspektivy bylo na přelomu ledna a února silně ovlivněno skutečností, že Evropský parlament během svého plenárního zasedání odhlasoval zprávu Reimera Bögeho, která odmítala návrh finanční perspektivy, na němž se pod vedením tehdejší předsednické země, Velké Británie, dohodla 16. prosince 2005 Evropská rada, v jeho stávající podobě.

Kritika EP

Evropský parlament kritizoval zejména škrty, které v původním návrhu Komise předsednická země provedla, požadoval navýšení jak celkového rozpočtového stropu, který je možné během sedmiletého období čerpat (třetí britský návrh stanovoval přibližně 1,043 % HND EU), tak maximálních částek v jednotlivých nadpisech. Nejvíce přitom zdůrazňoval nutnost navýšit maximální částky v Nadpise 1a (Lisabonská agenda), v Nadpise 3 (občanství, svoboda a bezpečnost) a Nadpise 4 (EU jako globální aktér). Negativní stanovisko EP ke třetímu britskému návrhu finanční perspektivy tedy znamenalo, že dosud neexistuje meziinstitucionální dohoda všech tří klíčových institucí EU, která je nezbytná coby právní rámec pro platnost a administraci nové finanční perspektivy.

Reakce Komise: Návrh meziinstitucionální dohody (IIA)

Na rozhodnutí EP reagovala Komise vlastním návrhem meziinstitucionální dohody (IIA), který zveřejnila 1. února.

Negativní stanovisko EP k britskému návrhu postavené zejména na kritice nízkého rozpočtového stropu umožnilo Komisi založit svůj návrh IIA na navýšení výdajové stránky. Její navýšení mělo být přitom realizováno především prostřednictvím dvou nástrojů: 1) zvýšení flexibility v jednotlivých nadpisech (až 5 mld. euro má být přesunuto do jakési „pružné rezervy“, z níž by mělo být možné, samozřejmě na základě rozhodnutí Komise, čerpat prostředky pro mimořádné události během období 2007–2013); 2) navýšení prostředků určených pro Evropský fond pro boj s globalizací na 3,5 mld. euro.

Zajímavou skutečností přitom je, že návrh IIA z dílny Komise přebíral od britského návrhu myšlenku fundamentální reformy evropského rozpočtu, která by měla za spoluúčasti všech tří institucí (Komise, Evropské rady i EP) proběhnout na přelomu let 2008/2009.

EP kritizoval také tuto zajímavou a do značné míry převratnou tezi britského návrhu s poukazem, že tak jak byla v britském návrhu formulována, neumožňovala právě EP plné zapojení do procesu rozhodování o rozpočtové reformě. Předseda Komise Barroso, který se již na přelomu roku netajil tím, že britská myšlenka reformy rozpočtu včetně citlivé otázky zemědělského financování je mu sympatická, proto revizní klauzuli do svého návrhu IIA zahrnul, přičemž do přípravy rozpočtové reformy by podle ní měl být zapojen i EP.

To by fakticky i právně mohlo znamenat, že by finanční perspektiva vytvořená podle takové meziinstitucionální dohody mohla platit pouze tři roky, do té doby, než bude provedena zmiňovaná reforma financování EU. Její výdajová i příjmová složka včetně částek v příslušných nadpisech by tedy nebyla platná pro celých sedm let, v letech 2008/2009 by zřejmě vznikala nová finanční perspektiva.

Jde přitom nejen o spornou otázku výdajů na zemědělské platby, ale také o stránku příjmovou. Předseda Komise Barroso znovu zdůraznil, že by přivítal, kdyby v rámci rozpočtové reformy došlo k vytvoření nového, již pátého rozpočtového zdroje, kterým by byla evropská daň. Tento vpravdě „nadanárodní“ zdroj, jehož podoba ještě není vyjasněna, i když se o ní diskutovalo již během jednání o příští finanční perspektivě probíhajících v letech 2004/2005, by měl nahradit značnou část zdrojů pocházejících nyní de facto z příspěvků jednotlivých členských států (zdroj, kterým je odevzdávané procento z HDP členských zemí a který de facto způsobuje současný

kritizovaný stav, v němž hospodářsky výkonné země financují potřeby zemí chudších, dosahuje v současnosti téměř 75 % rozpočtových příjmů).

Hodnocení postoje Komise

Sympatiemi k myšlence evropské daně i snahou navýšit flexibilní rezervy v jednotlivých nadpisech Barrosova Komise do značné míry hraje i svoji vlastní „mocenskou hru“. Komise tradičně představuje v rámci institucionální struktury EU jakési „ohnisko“ supranacionality, často se o ní hovoří dokonce jako o „motoru integrace“. Snahy vytvořit příjmový rozpočtový zdroj, který by nebyl přímo závislý na členských státech, ale měl nadnárodní povahu, stejně jako snaha zvětšit své rozhodovací pravomoci o tom, kam budou nasměrovány finance z flexibilních rezerv, úsilí o možnost přesouvat stamilionové částky v rámci nadpisů i mezi nimi, by svědčila pro o tom, že se tak Barrosova Komise snaží nejen posílit nadnárodní rozměr rozpočtové politiky, ale také zvýšit význam svého postavení v institucionální struktuře. Ve světle poukazů na to, že současná Komise prozatím příliš mnoho síly a úspěšnosti neprokázala (byla nucena k řadě ústupků při tvorbě klíčové legislativy, ustoupila členským státům pokud jde o rozvolnění pravidel Paktu stability a růstu, slabá byla její pozice v otázce revize Lisabonské strategie, kritizovaná a těžko čitelná i pozice vůči euroústavě), by byla taková taktika poměrně logická.

Postoj EP k návrhu IIA ze strany Komise

Přesto i v následujícím dění obklopujícím přípravu nové finanční perspektivy se prokázalo, že v současnosti nejsilnější soupeř Komise, Evropský parlament, nehodlá ani během druhého měsíce roku 2006 ustoupit z bojovné pozice, kterou vůči návrhům finanční perspektivy zaujal.

I EP zde hraje svoji hru o posílení vlastního významu a mocenského potenciálu v institucionální struktuře, tento rys je pro současné soužití tří klíčových institucí v EU poměrně charakteristický. EP již následující den, 2. února, indikoval, že návrh IIA Komise nemusí podpořit, čeká i na postoj nové předsednické země a neshoduje se prozatím jak s Radou, tak s Komisí právě na objemu financí určených pro nástroje flexibilního financování i na samotné povaze a fungování těchto nástrojů, tedy: zda, jak a kolik peněz by bylo možno ad hoc přesunovat mezi jednotlivými nadpisy, např. v případě urgentní potřeby (jako příklad takovéto urgentní potřeby z nedávné minulosti bývají uváděna plánovaná finanční pomoc francouzským předměstím zasaženým nepokoji na podzim 2005, záplavy či jiné přírodní katastrofy v rámci členských zemí i pomoc zahraničí jako např. v případě východoasijských tsunami).

Postoj Rakouska

Třetím aktérem ve hře je současná předsednická země, Rakousko, které chce učinit z finanční perspektivy hlavní bod jednání Evropské rady v březnu 2006. Podle jejích představ by nová meziinstitucionální dohoda měla být hotova do dubna, kdy by o ní mělo jednat opět plenární shromáždění EP tak, aby mohly být ještě do začátku roku 2007, prvního roku nového finančního období, připraveny a finančně zajištěny legislativní programy v jednotlivých oblastech politik EU.

Premiér předsednické země Wolfgang Schüssel se již 15. února vyjádřil optimisticky vůči možnosti dosažení dohody mezi EP a Radou, která je podle něj za současného předsednictví méně nepravděpodobná než za předsednictví Velké Británie, která trvala především na úsporném charakteru rozpočtu. Rakousko sice též patří mezi čisté plátce a bohatší státy EU, má tedy též zájem na tom, aby výdajová stránka finanční perspektivy nebyla naddimenzovaná, jeho vláda včetně premiéra je však všeobecně vstřícnější vůči prohlášením EP a lídrů jeho politických frakcí, která mají v poslední době silně supranacionální charakter (např. prohlášení týkající se budoucnosti euroústavy apod.). Schüsselova prohlášení prozatím svědčí o tom, že nemá v úmyslu parlament příliš „dráždit“ neústupnými postoji, bude zřejmě ochotnější přistoupit na výdajovou velkorysost Komise než Blairova Británie a o tématu hovoří velice diplomaticky a opatrně.

Opět je však zajímavé, jakou životaschopnost prokazuje britská myšlenka revize financování EU, přiklání se k ní i rakouský premiér, podle něho by však mělo být v rámci IIA striktně zakotveno, že k debatě nedojde dříve než v roce 2008, kdy Komise předloží parametry reformy. Zklamání ze Schüsselova postoje může vyvolávat skutečnost, že v případě reformy hovoří pouze o její příjmové stránce a eventuelním zavedení evropské daně, nikoli už příliš o výdajové stránce.

Zde britský návrh zdůrazňoval nutnost fundamentální reformy zemědělského financování i celé CAP, je však otázkou, zda i Rakousko, které vzhledem k dotacím pro alpské zemědělství z CAP též značně profituje, bude tuto otázku podporovat a prosazovat.

Nejbližší setkání zástupců všech tří institucí nad otázkou nové finanční perspektivy a meziinstitucionální dohody proběhne 21. února. Komise se na ně chystá s přepracovaným návrhem výdajových finančních stropů ve všech oblastech, který by měl podle jejích představ tvořit základ budoucí kompromisní podoby finanční perspektivy.

2.4 LISABONSKÁ STRATEGIE

Komise v snaze oživit Lisabonskou agendu, dokument plánující učinit do roku 2010 EU nejkonkurenceschopnější a nejrychleji rostoucí ekonomikou světa, prezentovala v návaznosti na obdržení jednotlivých národních rozvojových plánů 4 nové priority pro rok 2007, které hodlá v rámci naplňování cílů obnovené Lisabonské strategie sledovat.

Legislativní pozadí

Komise byla nucena před rokem revidovat původní dokument z roku 2000 pod vlivem zprávy pracovní skupiny Wima Koka, která konstatovala, že naplnění jednotlivých cílů včetně hlavní vize ekonomického předstížení USA při současném naplnění požadavků trvale udržitelného rozvoje a uchování či dokonce zlepšení sociálních standardů je zcela nereálné. Barrosův původní plán realističtější revize agendy spočíval v posílení její ekonomické dimenze, zvýšení konkurenceschopnosti, podpory výzkumu a inovace. Tuto vizi však odmítl EP i zástupci některých členských zemí s poukazem na nedostatečné zohlednění dimenze sociální. Nová verze Barrosovy revize tedy již byla mnohem méně ambiciózní a k jejím hlavním inovacím náležela snaha přimět členské státy k tomu, aby vydaly obsáhlé zprávy o svém dosavadním naplňování lisabonských cílů.

Výsledky hodnocení národních rozvojových plánů

Komise tyto zprávy obdržela do konce roku 2005 a na přelomu ledna a února k nim vydala jednotlivá hodnotící stanoviska obsahující jakési „pokyny“ k tomu, co má daná členská země na cestě k plnění Lisabonu v následujícím období zlepšit. Tomuto hodnocení podléhala i ČR, již Komise také věnovala jednu ze zpráv.

Zpráva konstatovala dle očekávání především nutnost reformy penzijního systému a též systému zdravotnického. Komise jak v rámci zpráv věnovaných jednotlivým národním rozvojovým programům, tak v rámci obecnějších zpráv zaměřených na konkrétní problém plnění Lisabonské agendy (Zpráva o důsledcích procesu stárnutí populace s prognózou do roku 2050 zveřejněná 8. února) konstatuje nutnost snížení závislosti penzijních systémů jednotlivých zemí ohrožených jejich krizí v důsledku stárnutí populace na státním rozpočtu coby hlavním zdroji. Snaží se proto nabádat k diverzifikaci zdrojů, ke zvýšení podílu penzijních fondů a penzijního připojišťování na důchodech. Z toho by vyplývalo, že principy průběžného důchodového systému uplatňované např. v ČR považuje již více méně za anachronismus. Za zaznamenání stojí, že

jednotlivé zprávy k národním rozvojovým programům konstatují s uspokojením, že některé členské státy provedly reformy svých penzijních systémů právě směrem k většímu využití soukromých penzijních fondů (Polsko, Estonsko, Lotyšsko), v jiných je již pod vlivem dříve provedených reforem patrný trend ke snižování výdajů z veřejných financí na tuto oblast (Slovensko, Litva). Totéž bohužel nelze uspokojivě konstatovat v případě ČR, i když Komise upozorňuje na to, že největší riziko přetížení penzijního systému a výdajů veřejných financí v souvislosti se stárnutím populace hrozí v delším časovém výhledu z nových členů zejména Kypru, Slovinsku a Maďarsku, ze strašících pak Portugalsku a Španělsku. Jsou to všechno země, v nichž se záporný přírůstek projevuje již více než 15 let, v ČR tento trend nastoupil později, i když značnou silou (markantní pokles porodnosti až na nejnižší hodnotu v rámci EU-25).

V oblasti žádoucích reforem zdravotnictví zprávy Komise konstatují v souvislosti s procesem stárnutí populace nutnost nárůstu výdajů na tuto oblast, a to zejména v odvětví dlouhodobé péče. Otázka zdravotnické reformy představuje v ČR též téma do značné míry citlivé, nelze pominout skutečnost, že procesy probíhající pod vedením současného ministerstva zdravotnictví a spočívající především v určité regulaci počtu, nežli ve změnách hospodaření a ekonomického charakteru zdravotnických zařízení, se mají dotknout nemocnic i léčeben pro dlouhodobě nemocné, tedy zařízení jejichž stoupající význam zprávy Komise zdůrazňuje.

V neposlední řadě jednotlivé hodnotící zprávy vyzývají ke snižování rozpočtových schodků, které by mělo vést ke konsolidaci veřejných financí i sociálních systémů (tedy opět téma vztahující se i k ekonomice ČR), ke zvyšování zaměstnanosti některých skupin obyvatelstva, kterým více vyhovují různé systémy částečných pracovních úvazků (ženy a právě starší ročníky) a pochopitelně ke zvýšení podpory vědy a výzkumu.

Je otázkou, do jaké míry zůstane jen u slov, do jaké míry a hlavně jakým způsobem se jednotlivé státy pokusí naznačené problémy řešit i zda se v budoucnosti skutečně naplní scénáře, které se vzhledem k narůstajícím globálním problémům Komise, zdá se, nesnaží příliš přikrašlovat.

4 lisabonské priority pro rok 2007

Čtyřmi prioritami, které Komise vyhlásila pro rok 2007, jsou: 1) Investice do vědy a inovací; 2) Zlepšení svobody podnikání; 3) Boj s následky globalizace a stárnutí populace; 4) Vybudování efektivní integrované energetické politiky.

Věda a výzkum

K první prioritě je možné poznamenat, že jde o dlouhodobý cíl EU, který tvořil jak jedno z hlavních témat původní, tak revidované Lisabonské agendy. Komisi jde především o kontrolu toho, zda jednotlivé členské státy naplňují požadavek minimálních investic do vědy a výzkumu ve výši 3% HDP, celkově by se tak podle plánů Komise měly investice členských států do této oblasti více než zdvojnásobit, ze současných 12% až na 25%. V tom hodlá Komisi podporovat současná předsednická země, Rakousko, je však otázkou, zda nejde o další, příliš ambiciózně nastavený cíl EU. Pravdou totiž je, že EU ve svých plánech a požadavcích na zvýšení investiční podpory pro vědu a výzkum ve snaze překlenout zaostávání EU v inovacích či v počtu patentů za USA, poněkud zapomíná na to, že hlavní složkou podpory této oblasti právě v USA nejsou investice státního, ale soukromého sektoru. V tomto směru působí optimističtější návrh Komise, aby univerzity v jednotlivých členských zemích do roku 2007 posílily své partnerství se soukromým sektorem a aby tak došlo k větší diverzifikaci jejich příjmových zdrojů na podporu výzkumu. To by mohlo pozitivním způsobem jednak snížit jejich závislost na státním sektoru, jednak by to mohlo pomoci vybudovat mechanismus vztahů mezi univerzitami a soukromým sektorem i v zemích, kde tyto vazby stále ještě nemají charakter standardu, včetně ČR. Aby k podpoře těchto vztahů došlo, musely by však nejprve být v zemích, v nichž tomu tak není, připraveny legislativní podmínky, pozitivní cestou by také mohla být motivace potenciálních soukromých investorů snížením daňového břemene.

Podpora podnikání

Druhá priorita již přímo k oblasti podnikatelského sektoru směřuje. Komise hovoří o nutnosti jeho většího osvobození, do konce roku 2007 mají členské státy „vypracovat metodologii“ snížení byrokratické zátěže svého soukromého sektoru. Zda to skutečně bude mít v dohledném horizontu praktický dosah, o tom se lze samozřejmě přit. Předsednické Rakousko zdůrazňuje potřebu, aby členské země podporovaly malé a střední podnikání a aby došlo k „plnému využívání možností a svobod vnitřního trhu“. Tváří v tvář obtížím, s nimiž se setkala směrnice o liberalizaci trhu se službami, která v původní podobě směřovala právě k významnému osvobození sektoru služeb a podnikání v rámci rozšířené EU-25, však tento cíl zní poněkud ironicky, dvojnásobnou měrou pak z úst představitelů současné předsednické země. Osvobodovat podnikatelský sektor není snadné v rámci EU, jejíž někteří starší členové (Francie, Německo) neváhají používat pejorativní

obavy z „polského instalatéra“ a další (nota bene právě Rakousko a Německo) si přímo v přístupových smlouvách vymezily přísná omezení volného podnikání a poskytování služeb napříč vnitřními hranicemi pro 8 nových členů z řad postkomunistických zemí.

Globalizace a stárnutí populace

Téma obav z důsledků globalizace není vždy považováno za politicky korektní, různí aktéři si pod tímto pojmem představují různé věci (starší členové EU potýkající se s některými problémy svých ekonomik k nim řadí „sociální“ a „daňový dumping“ nových členů, celá EU-25 pak často vzrůstající konkurenci „dravých“ ekonomik některých zemí třetího světa, Číny, jižní a jihovýchodní Asie, jižní Ameriky, v zemědělské produkci i v dovozu některého levného zboží). Vzhledem k tomu se instituce EU zaměřily v rámci tohoto cíle spíše na problém stárnoucí populace, jednalo o něm i zasedání EcoFin 14. února.

Předmět zájmu představovala zpráva Komise a Výboru pro ekonomickou politiku o stavu této oblasti v rámci EU-25 s prognózou až do roku 2050, pokud by demografické trendy populace jednotlivých států pokračovaly dosavadním tempem. Zpráva byla Komisí publikována 8. února a představovala z tohoto hlediska především zohlednění vlivu stárnutí populace na vzdělávací, zdravotnický a penzijní systém jednotlivých zemí. Došla k závěru, že v případě pokračování současného trendu by do roku 2050 došlo v rámci EU-25 k poklesu populace v produktivním věku až o 48 milionů, zatímco počet osob v důchodovém věku by narostl až o 70%. Ve výsledku by to znamenalo v roce 2050 přebytek asi 10 tisíc pracovních míst, provázený současně snížením HDP a tedy ekonomického růstu v rámci EU-15. Skupina starších členů se již nyní obává důsledků v podobě snižující se životní úrovně a poklesu sociálních standardů vzhledem k tomu, že jejich růst HDP ve výši zhruba 2,2% zaostává za novými členy i řadou nečlenských států. Do roku 2050 by mělo podle Zprávy Komise dojít k dalšímu zpomalování a poklesu růstu až na 1,3%, což samozřejmě do značné míry odporuje plánům a snahám původní i revidované Lisabonské agendy. Podobný trend by se měl, pouze s určitým zpožděním projevit i v rámci EU-10. I tyto údaje naznačují, že ze strany řady starších členských států, které se z důvodů problémů nezaměstnanosti úzkostlivě obávají přílivu pracovních sil z nových členských zemí a úplné liberalizaci pracovních trhů v rámci EU-25 (především Německo), jde o obavu, která poněkud maskuje skutečné příčiny jejich problémů s nezaměstnaností. Vzhledem ke snižující se porodnosti ve většině těchto zemí může blízká

budoucnost stále markantněji odkrývat, že se ve své podstatě jedná zejména o důsledek zneužívání velkorysého sociálního systému. Budoucnost totiž spíše než nezaměstnanost slibuje přebytek pracovních míst spojený právě s ubýváním populace v produktivním věku, obyvatelstvo států potýkajících se se zpomalováním tempa hospodářského růstu i stárnutím populace si přitom nezřídka nedostatečně uvědomuje, že nedílnou součástí růstu HDP je produktivita práce.

Argument o tom, že obava z otevření pracovních trhů obyvatelům EU-8 je kontraproduktivní, protože její pracovní síly by mohly vyrovnat proces stárnutí obyvatelstva zbývajících států Unie, je ovšem částečně i sporný. Stárnutí populace se týká i těchto států, v některých z nich je již navíc po otevření pracovních trhů Velké Británie, Irsko a Švédsko pozorován určitý „odliv mozků“ (braindrain), tedy odliv pracovní síly zejména mladšího věku (týká se především pobaltských států s nižším počtem obyvatel, které navíc náleží k těm, u nichž je tendence ke stěhování za prací nejsilnější, méně již Polsko, prakticky nikoli Maďarsko, Slovinsko a ani příliš ČR, které nepatří k zemím, u nichž by docházelo k masivnímu odchodu za prací do zahraničí). Toto však současně nemůže být žádným relevantním argumentem pro udržování bariér v rámci volného pohybu pracovních sil.

Pracovní trhy budou v rámci celé EU-25 stejně otevřeny po roce 2011, což dle Zprávy Komise nezmírní nedostatek pracovních sil na trhu práce celé EU. Ke slovu tedy zřejmě přijde snaha legislativně motivovat imigranty z nečlenských zemí, aby obsazovali profese, v nichž se bude stárnutí populace projevat nejmarkantněji. Tyto tendence (myšlenka vydávání „zelených karet“, tedy bíanco povolení pobytu i práce pro přistěhovalce po vzoru USA) již existují v Komisi. Za současného stavu omezení pracovních trhů pro nové členy je však třeba tyto trendy sledovat ostražitě, aby nedocházelo ke zvýhodňování občanů třetích zemí na úkor podstatné části členských států, tedy aby prostřednictvím vývoje na poli sekundární legislativy nenastával stav, který přímo zakazuje primární právo a smlouvy (včetně přístupových) ve svých kapitolách věnovaných vnitřnímu trhu a jeho základním svobodám.

Podpora liberalizace trhu s energiemi

Zajímavou položku představuje čtvrtý cíl stanovený pro rok 2007, který, jak se zdá, bude v blízké budoucnosti tvořit jedno z hlavních témat jednání i legislativní aktivity v rámci evropských institucí: vytvoření jednotného evropského trhu s energiemi.

Otázka energetické politiky představovala již dříve významné téma (Kjótský protokol, směrnice týkající se liberalizace trhu s plynem a elektrickou energií). Na významu ještě více nabyla pod vlivem bezprostředních událostí, které představoval zejména rusko-ukrajinský spor o ceny plynu a následná krize projevující se krátkodobým poklesem dodávek znamenáným i v zemích EU-10 a EU-15, ale také pod vlivem stále více akcentovaných úvah o nutnosti diverzifikace dodávek energetických zdrojů a zaměření se na výzkum zdrojů alternativních.

Důležitá je také skutečnost, že k plné liberalizaci trhů s elektřinou a plynem v rámci EU, včetně ČR má dojít dle platné legislativy do července 2007. Liberalizace má s sebou nést nutnost snížení závislosti v dodávkách na monopolních dodavatelích a zvýšení konkurence v odvětví mimo jiné oddělením výroby a distribuce.

Pomineme-li skutečnost, že se tato pravidla i v ČR snažila řada energetických monopolů obházet, např. vytvářením nových distributorských firem, které měly ve skutečnosti přímou vazbu na majoritního výrobce či jen pouhým přejmenováním a částečnou změnou vlastnických vztahů v rámci firem starých, bude zajímavé sledovat tento vývoj i v jiných dimenzích. EU např. v rámci své politiky sousedství (Neighbourhood Policy), která představuje jednu z dimenzí politiky vnějších vztahů EU (společné zahraniční politiky), plánuje zapojit do částečné liberalizace a vzájemného propojení trhů s energiemi také některé státy v blízkém sousedství.

Prozatím ovšem prezentuje jak Komise, tak současná předsednická země Rakousko jako své priority pro následující období především vytvoření vzájemně propojeného trhu s energiemi (náklady má pomoci částečně nést EU) a podporu výzkumu a využívání obnovitelných zdrojů. Pro ČR bude tento vývoj důležitý i z hlediska následného vývoje cen energií.

2.5 SMĚRNICE O SLUŽBÁCH

Otázka směrnice o službách byla před klíčovým hlasováním v prvním čtení v plénu EP ve dnech 13.-16. února tou, již se nejen unijní instituce, ale především zainteresovaní aktéři v lednu a únoru věnovali nejvíce.

Pozadí návrhu

EP se návrhem naposledy oficiálně zabýval v listopadu 2005, kdy proběhlo hlasování ve výboru pro vnitřní trh. Výsledek odrážel socialistické návrhy (které se do té doby v textu uplatňovaly prakticky výhradně) méně, než se původně očekávalo.

Co se týče předmětu směrnice, došlo k precizaci toho, co návrh bude řešit a co ne. Explicitně byly vyňaty právníkové, notářské, zdravotní a audiovizuální služby a loterie (poslední položka k nelibosti provozovatelů on-line loterií a sázek, otázka zdravotních služeb k nelibosti organizací zastupujících pacienty; lékaři však s vynětím souhlasili). Podle návrhů výboru by nemělo docházet ke zcela automatickému provozování služeb po celé EU, nicméně místní úřady by měly své požadavky omezit na minimum a většinu z nich by měly s poskytovateli služeb řešit elektronicky. Pokud jde o princip originality, který by měl umožnit poskytování služeb v celé EU na základě dokladů získaných v domovském státě, došlo sice k jeho mírnému omezení, nicméně nová formulace nijak neomezuje jeho podstatu. Výbor konečně navrhl i to, aby směrnice byla implementována nikoli do dvou, ale do tří let od přijetí.

Pozice aktérů

Aktéři od začátku roku usilovali o další tematizaci problému. UNICE vyzvala rakouské předsednictví k intervenci do jednání o návrhu, aby v prvním letošním půlroce proběhlo nejen první čtení v EP, ale aby bylo zahájeno i jednání na půdě Rady.

UNICE argumentovala 600 tis. novými pracovními příležitostmi a postavila se za maximálně liberalizující text, v mnohém překračující rámec definovaný výborem pro vnitřní trh EP a přibližující se spíše původnímu návrhu Komise.

V podobném duchu se vyjádřili i zástupci soukromých agentur zprostředkovávajících práci. Zastřešující organizace (Eurociett) se obávala, že nakonec budou služby jejích subjektů ze směrnice vyčleněny, čímž se zamezí liberalizaci tohoto sektoru na celoevropské úrovni.

Vzhledem k tomu, že Eurociett je spíše malou organizací, ukazoval se takový vývoj jako pravděpodobný; obecně platí, že slabší sektory se stávají předmětem kompromisu mezi těmi, kdo o něm rozhodují.

Negociace v EP

Obavy organizace Eurociett potvrdil 2. února stínový zpravodaj návrhu směrnice o službách Malcom Harbour z EPP-ED. Řekl, že jeho frakce je v rámci podpory směrnice jako celku ochotna obětovat některá méně důležitá ustanovení. Obecně byl Harbour ve svých vyjádřeních optimistický. Konstelace v EP mu to už dva týdny před hlasováním umožňovala: EPP-ED měla příslibu podporu od zbývajících pravicových frakcí v EP a postupně pracovala i na „technické“ neformální dohodě se socialisty tak, aby byla schopna zajistit příznivý výsledek, tedy přijetí směrnice v podobě blízké té, jíž přijal výbor pro vnitřní trh.

8. února se tak stalo (zároveň v EP vypršela lhůta pro předložení pozměňovacích návrhů k návrhu směrnice pro první čtení). EPP-ED částečně ustoupila ve věci principu originality (v otázce jeho definice, ne však podstaty), socialisté naopak souhlasili se zachováním tzv. veřejných služeb v rámci směrnic (i když se předmět směrnice oproti očekávání EPP-ED o několik položek dále zúžil).

Harboura podpořilo i několik studií, které byly ve věci návrhu v poslední době zveřejněny. Např. podle Nadace Roberta Schumana snižuje návrh riziko tzv. sociálního dumpingu na minimum, ostatně velká část nekontroverznějších služeb je už nyní upravena zvláštními předpisy a rámcová směrnice o službách by se jich neměla dotknout.

Pozice Rady, Komise a členských států

Rada při sledování vývoje v EP indikovala, že po dostatečně silném přijetí návrhu v prvním čtení EP se jím bude zabývat hned na summitu hlav států a vlád v březnu. Komise naopak naznačila, že možná celý návrh stáhne a předloží znova.

Tato informace se však objevila jen na jednom ze serverů věnujících se vývoji na poli evropské legislativy a nejspíše měla za cíl vyvinout tlak na EP, aby vůbec stávající návrh přijal (Komise jej může z legislativního procesu stáhnout kdykoli; nakonec podala informaci, že návrh pouze standardně doplní o výsledky hlasování EP).

Zásadnější výtku k návrhu směřovali někteří poslanci z Finska, Švédska a nových členských států v obavě, že i po přijetí směrnice bude moci docházet k omezením z důvodu veřejné bezpečnosti, tj. že skutečný jednotný trh se službami nevznikne ani s novou normou.

Vlády Česka, Maďarska, Polska, Španělska, Nizozemí a Velké Británie pak zástupce svých občanů v EU podpořili 13. února oficiálním dopisem Komisi, v němž se vyjádřili pro urychlené přijetí směrnice. K těmto hlasům se přidali i zástupci zaměstnavatelů, kteří odmítli faktické vyloučení principu originality z návrhu. To naopak ocenily odbory, přivítaly by však i vyjmutí veřejných služeb z návrhu.

Výsledek hlasování EP

EP o textu hlasoval 16. února po dlouhé debatě a schválení celé řady pozměňovacích návrhů. Nakonec jej přijal poměrem 394:215 (při 33 abstencích) – navzdory původním optimistickým prohlášením pravice v EP, která se s blížícím se hlasováním rozdělila podle národních preferencí. (Podobný vývoj však byl patrný i mezi socialisty.) Zpráva, kterou EP přijal, nakonec – v důsledku nejednotnosti politických skupin v EP – v mnohém ignorovala názor výboru pro vnitřní trh, tj. nepodpořila takový rozsah liberalizace, jak se ještě několik dní před hlasováním očekávalo.

Princip originality byl nejen přejmenován („svoboda poskytování služeb“), ale i redefinován ve smyslu jeho výrazného oslabení. Stejně tak došlo k restrikcím v otázce předmětu směrnice; výrazně se rozšířil seznam oborů, na než se norma nemá vztahovat. Někteří čeští živnostníci se nechali slyšet, že v podobě, kterou přijal EP, jim směrnice fakticky nepomůže. Buď zachová status quo, nebo ještě povede ke zhoršení jejich pozice.

Další vývoj

V následujícím období přehledně revidovaný text Komise a předá jej Radě, která oznámila, že se jím bude zabývat na summitu v březnu.

Některé zdroje uvedly, že směrnice bude definitivně schválena do konce roku. Vzhledem k citlivosti otázky a tomu, že v EP po dvou letech od předložení návrhu proběhlo teprve první čtení, je takový vývoj velmi nepravděpodobný.

2.6 VNĚJŠÍ VZTAHY EU

Otázka vstupních víz do USA pro nové členy

Za pozitivní krok, který učinil předseda Komise Barroso během své návštěvy USA lze bezesporu považovat apel na prezidenta Bushe, aby se zasadil o zrušení vstupních víz pro nové členské státy, čímž by došlo k dokončení vízové reciprocity mezi oběma zeměmi.

Pozadí problému

Otázka vstupních víz do USA není jen problémem nových členských zemí včetně ČR, USA podobně nechce povolit bezvízový styk Řecku. Naopak poněkud překvapivě mezi státy, které náleží do programu vízové svobody ve vztahu k USA, patří i jeden nový člen, Slovinsko. Předseda Barroso o problematice amerických víz vůči občanům EU promluvil takto otevřeně poprvé, již v minulosti se však o zrušení vízových bariér zasazoval bezúspěšně komisař Frattini. Problém vstupních víz představuje po 11. září 2001 otázku v USA vysoce citlivou.

Legislativní možnosti EU a jejich zhodnocení

EU má na základě Směrnice o vízové reciprocity, která byla přijata v roce 2005, možnost uvalit vstupní vízum na jakoukoliv zemi, která uplatňuje vízovou povinnost vůči byt jedinému jejímu členskému státu. Je však otázkou, zda by toto řešení, které by pravděpodobně vyvolalo odvetu ze strany USA vůči dalším členským státům EU, bylo realizovatelné.

Vízová politika, včetně uvalování vstupních víz na nečlenské země, podléhá od 1.1.2005 v Radě hlasování kvalifikovanou většinou, což je sice nižší kvórum nežli v minulosti, kdy tato oblast podléhala jednomyslnosti, i tak je však prosazení „vízové války“ s USA nepravděpodobné. Komise tedy zřejmě bude pokračovat ve strategii diplomatického tlaku na USA, bude však záležet hlavně na libovůli Američanů, jak s touhou nových členů EU po bezvízovém styku naloží. Že si tuto otázku vzal jako jedno z hlavních témat svého rozhovoru s Bushem Barroso však lze považovat za pozitivní, i když jeho nástroje pro její prosazení jsou prozatím poměrně málo účinné.

2.7 VOLNÝ POHYB OSOB

Rakousko a Německo 19. ledna zveřejnily informaci, že budou společně postupovat při prodloužení přechodného období na volný pohyb osob z nových (východoevropských) členských států o další tři roky, tedy do 1. května 2009. Zahájily tak další kolo debat před 1. květnem letošního roku, kdy by mělo být definitivně známo, které země po dvou letech od posledního rozšíření EU otevřou své pracovní trhy občanům všech pětadvaceti členských států.

Obě země předpokládají, že po roce 2009 budou moci přechodné období prodloužit i o další dva roky, tj. na celkových sedm let (do roku 2001). V přístupových smlouvách východoevropských zemí si Rakousko i Německo vyjednaly i specifickou ochranu některých svých odvětví.

Celá kauza nemá meritorní, ale spíše politické pozadí. Příliv levné pracovní síly z východní Evropy se od doby rozšíření nekonal, byť obě země patří mezi „hraniční“.

Potvrzují to i zkušenosti těch států, které své pracovní trhy otevřely: Velká Británie, Irsko a Švédsko. Poslední z nich jako jediný neuplatňuje vůbec žádná než profesní omezení.

Proti kroku Německa a Rakouska (nota bene současné předsednické země) se okamžitě ohradily jak dotčené nové členské země (Maďarsko, Polsko a Slovinsko ostatně uplatňují reciproční opatření), tak i Komise, která 8. února prezentovala na základě Smlouvy o přistoupení zprávu nakloněnou právě novým členským zemím.

Zpráva Komise

Komisař Vladimír Špidla v textu (ve zkratce) uvedl, že téměř dva roky uplatňování restrikcí neměly žádné praktické opodstatnění. Podle Komise neexistuje žádná korelace mezi uplatňováním restrikcí a množstvím příchozích pracujících.

V EU-15 pracuje stabilně zhruba 0,4% občanů z nových členských států, byť – a to Komise příliš nezdurazňuje – např. v Irsku okolo 100 tis. a ve Francii v důsledku restrikcí asi jen 20 tis.; černý pracovní trh však tato čísla podle mnoha odhadů výrazně pozměňuje.

Prodloužení přechodného období podle Komise zbrzdí v západní Evropě nezbytné reformy sociálních systémů, které tamější vlády z politických důvodů nejsou ochotny zahájit.

Komisař argumentoval především statistickými daty. Jeho možnosti jsou ale omezené, protože konečné rozhodnutí, zda pokračovat v uplatňování přechodného období není na Komisi, ale právě na jednotlivých členských státech. Navíc jej podle některých zdrojů nepodpořili ani všichni jeho kolegové, domnívající se, že na vyslovování závěrů takového druhu jsou dva roky přece jen velmi málo.

Další vývoj

Není sice pravda, že občané nových členských států nemohou v zemích uplatňujících restrikce pracovat vůbec, musejí ale získat minimálně potřebná pracovní povolení, tedy doklady, které odporují základnímu principu volného pohybu osob.

V této souvislosti není bez zajímavosti, že z Irsku bylo možno zaznamenat signály, že by se země po dvou letech navrátila (po dosavadních zkušenostech) k uplatňování přechodných období. Nutno ale dodat, že takový krok by nejspíš nebyl v souladu s právem EU, i když explicitní zákaz pro takové jednání nikde nefiguruje. Ještě zajímavější je ale jiná otázka: záležitost postavení občanů třetích zemí v porovnání s těmi z nových členských států, na něž jsou uplatňována přechodná období. 23. ledna vstoupila v platnost směrnice 2003/109, která zaručuje, že občan třetího státu, který žije v jakékoli členské zemi déle než pět let, má právo k volnému pohybu po celé EU. Ve výsledku by to znamenalo faktickou diskriminaci některých členských států nejen vůči občanům, kteří žijí v EU-12 (EU-15 bez Velké Británie, Irsku a Švédska), ale i vůči občanům třetích zemí. Zdá se ale, že takový vývoj není pravděpodobný, protože Smlouva o přistoupení zakazuje, aby byl občanům třetích zemí povolen snazší přístup na pracovní trhy než občanům států uvnitř EU (Příloha VIII, článek 14). Ostatně Smlouva o přistoupení má vyšší právní sílu (modifikuje primární právo) než sekundárněprávní norma.

Reakce aktérů

Návrh Komisaře Špidly na plošné zrušení přechodných období kvitovali jak zástupci odborů, tak i organizace zaměstnavatelů. Pro se vyslovili i konzervativci a liberálové v EP a organizace

ECAS, která se mobilitě pracovních sil dlouhodobě věnuje. Německo i Rakousko své pozice po zveřejnění zprávy nijak nepozměnily. Naopak Španělsko, Portugalsko, Řecko a Finsko naznačily, že o zrušení přechodných období uvažují.

Španělsko a Finsko svůj záměr oficiálně potvrdily 13. února, musejí však počkat na stvrzení vlastními schvalovacími procedurami (vláda a parlament).

2.8 ZEMĚDĚLSTVÍ

Bioenergie

Jednu z nejvýznamnějších otázek projednávaných počátkem února na půdě hned několika institucí EU představovala problematika pohybující se na pomezí několika oblastí: energetiky, životního prostředí a také zemědělství. Jedná se o podporu a využívání bioenergií, problém, který se specificky citlivým způsobem dotýká i ČR, ale nejen jí.

Možnosti biomasy v rozvojových zemích

Již v prosinci 2005 Komise publikovala Akční plán pro biomasu, který má podporovat (třeba i regulačním a do určité míry direktivním způsobem) výrobu a využívání biomasy nejen v členských státech EU, ale i v zemích třetího světa. Otázku využívání a výroby biomasy nelze přitom redukovat pouze na jakýsi ventil pro činnost zemědělců v EU a v zemích, které s vnitřním zemědělským trhem ES/EU tradičně udržují preferenční a privilegované vztahy.

Přesto rétorika Komise i Rady pro zemědělství, která se otázkou bioenergií zabývala již na svém lednovém zasedání a v jednání bude pokračovat v únoru, často směřuje ke snaze vynahradit podporou výroby biomasy ztráty pěstitelům, které postihnou reformy, jež od EU v oblasti CAP vyžaduje WTO.

Jde především o reformu cukerního pořádku, která postihne nejen výrobce řepkového cukru v rámci EU, ale i producenty třtinového cukru ze zemí Afriky, Pacifiku a Karibiku, které po desetiletí mohly dovážet cukr do EU za zvýhodněných kvótních a celních podmínek oproti dalším importérům. Právě tyto země náležely v poslední fázi projednávání k největším odpůrcům reformy cukerního pořádku, která umožní masivnější přístup na evropský trh především producentům z jižní Ameriky. Rada i Komise nyní zdůrazňují, že podpora výroby biomasy by mohla těmto zemím pomoci najít náhradu za utrpěné ztráty.

Podpora konkurenceschopnosti bioenergie a ČR

Nový dokument, který Komise zveřejnila 8. února v návaznosti na akční plán o biomase, hovoří i o podpoře konkurenceschopnosti bioenergie v rámci členských států EU, např. prostřednictvím daňových úlev či dotovaného prodeje.

Toto téma je z hlediska ČR citlivé, protože ČR má na základě Směrnice o bioenergiích z roku 2001 povinnost co nejdříve naplnit kvótu podílu bioenergií na výrobě a distribuci energií v rámci svého energetického trhu (kvóta stanovená směrnicí činí 2%, ČR se zavázala až k více než 3,7%, za nedodržení prozatím nehrozí sankce, dokumenty, které Komise vydává v posledních měsících na podporu bioenergie, včetně Akčního plánu však nasvědčují, že by tento nezávazný stav velmi ráda změnila). Problém ČR spočívá v tom, že např. většina bionafty vyrobené rafinací z řepkového oleje, v současnosti není prodávána v ČR, jako tomu bylo ještě v době, kdy se produkce bionafty z řepky u nás rozbíhala, ale je vyvážena do Německa. Česká vláda při vysvětlování důvodů, proč u nás není bionafta distribuována, často argumentuje nedostatkem zpracovatelských zařízení či jejich technologickou nedostatečností. Tyto skutečnosti situaci na trhu s bionaftou skutečně ovlivňovaly ještě před dvěma lety, mezitím se však stala majoritním výrobcem metylesteru řepkového oleje, který je základní ingrediencí pro výrobu bionafty, ústecká Setuza, ve výstavbě je několik dalších menších zařízení. Problémem je právě skutečnost, že ze strany státu nefunguje dostatečně politika dotační podpory prodeje bionafty. Příčin je zřejmě více, nedávné dění okolo Setuzy odkrývající snahu státu získat v mohutném potravinářském koncernu znovu významnější vliv napovídají, že pozice vlády ve zdánlivě odtažitě otázkou bioenergie a biomasy může být motivována i soubojem vnitřních ekonomicko-politických zájmů.

Otázkou však je, jak vláda vysvětlí svoji politiku v oblasti bioenergie Komisi, která se chystá směrnicí o biopalivech a její dodržování během následujícího roku přezkoumat a v dokumentu publikovaném 8. února vytyčila s ohledem na oblast biopaliv 7 os své vlastní politiky.

Chce mimo jiné oživit poptávku po biopalivech podněcováním členských států k jejich podpoře (zda i pomocí sankcí, není prozatím známo) a podporou výroby ekologických vozidel s nízkou spotřebou, dohlížeť na to, zda členské státy dodržují předepsané limity obsahu biopaliv v benzínu a motorové naftě a také zohlednit podporu bionafty v rámci programů politiky rozvoje venkova.

Podpora mladých farmářů

Dle tzv. zprávy McGuinnessové přijaté na zasedání zemědělského výboru EP 26. ledna by EU ve svých strategických směrech pro rozvoj venkova v období 2007-2013 (v rámci fondu EAFRD) měla přijmout větší počet opatření a programových možností na podporu mladých farmářů, kteří začínají se zemědělskou činností.

Legislativní pozadí na úrovni EU

V současnosti představuje klíčový legislativní nástroj, jímž se na nadnárodní úrovni řídí mechanismus poskytování podpor mladým začínajícím farmářům Nařízení č. 1257/1999 o podpoře rozvoje venkova ze zdrojů EAGGF.

Toto nařízení ovšem nestanovuje v rámci celé EU jednotný mechanismus podpory mladých farmářů při zahájení jejich činnosti. Poskytuje více možností (jednorázová „startovací“ částky, možnost zvýhodněného úvěru u peněžních ústavů či spolufinancování investičního záměru). Je na daném členském státě, jakou formu podpory mladých zemědělců prostřednictvím své domácí legislativy zvolí. I proto existuje v rámci EU-25 velká rozmanitost pokud jde o principy poskytování podpor mladým začínajícím zemědělcům. Řada zemí (hlavně z řad EU-15) využívá kombinaci více mechanismů, různé kombinace financování z domácích i evropských zdrojů, které ve výsledku umožňují začínajícím farmářům v některých případech i relativně velkorýsý příjem v souvislosti s rozjezdem jejich podnikatelské činnosti.

Legislativní pozadí na úrovni ČR

V ČR je od roku 2004, tedy od našeho vstupu do EU, poskytována pomoc mladým farmářům prostřednictvím jediného dotačního titulu - Operačního programu Zemědělství, konkrétně Podopatření 1.1.1. OP RVMZ s názvem Investice do zemědělského majetku a podpora začínajícím mladým zemědělcům. V souladu s ním mají mladí zemědělci možnost pouze za zvýhodněných podmínek čerpat dotace spolufinancující investiční záměr, který je poměrně konkrétně a striktně definován (může jít o např. o racionalizaci a přestavbu stávajících zařízení pro chov skotu, prasat, ovcí a koz, stávajících zařízení pro chov nosnic či o investici do nákupu, ovšem pouze nových strojů pro zemědělskou výrobu).

Základní výše investiční podpory činí 50% „přijatečných“ výdajů (10 tis. € – 1 mil. € na jeden projekt), z toho 35% je financováno ze zdrojů EU a 15% tvoří příspěvek ze státního rozpočtu. Pokud jde o mladého farmáře, má možnost získat spolufinan-

cování jen o 5 % vyšší než běžný farmář (tedy 55 % - 35 % z rozpočtu EU a maximálně 20 % z rozpočtu ČR). V klimaticky znevýhodněných oblastech činí výše investiční podpory 55 % „přijatelných“ nákladů. Jde-li o mladého farmáře, může ve znevýhodněné oblasti žádat o spolufinancování investice ve výši 65 % (35 % EU, max. 30 % ČR). Doba platnosti tohoto dotačního titulu je omezena do konce roku 2006, končí tedy se stávající finanční perspektivou, Agendou 2000. Do roku 2007 je tedy třeba vytvořit nové dotační tituly v souladu s celkovou rámcovou strategií pro fond EAFRD.

Průčiny asymetrické legislativní situace a jejich hodnocení

Při vstupu nových členských zemí byly Přístupovou smlouvou vloženy do základního Nařízení č. 1257/1999 další články, které umožňují tzv. Dodatečnou podporu pro nové členské státy, která se týká podpory „částečně soběstačných“ hospodářství, která procházejí restrukturalizací. Nárok na podporu dle těchto opatření mají pouze zemědělci, kteří se mohou vykázat investičním plánem pro své hospodaření, poskytované částky jsou tedy vázány na velmi konkrétní investice, které musí být v investičním plánu specifikovány. Právě na základě tohoto článku vydefinovala ČR svůj existující dotační titul.

Přístupová smlouva však nikde, ani v rámci změn Nařízení 1257/1999, explicitně neříká, že pro nové členy neplatí ustanovení původního čl. 8 Nařízení, kterého se změny nijak nedotýkají. Logicky by tedy mělo platit, že ČR má na poskytování podpory mladých farmářů ve formě, která odpovídá čl. 8 Nařízení 1257/1999 (tedy i ve formě dalších druhů podpor), právo.

Při přípravě nové legislativy na národní úrovni je tedy třeba dbát na to, aby daný členský stát, v tomto případě ČR, využíval prostřednictvím svých dotačních titulů skutečně všechny možnosti, které jsou mu na úrovni evropské legislativy poskytovány. V současnosti tomu tak není, lobbyistické organizace by se proto měly soustředit na to, aby u vlády prosadily nápravu těchto skutečností v následujícím období, kdy navíc EU vyhláší v oblasti rozvoje venkova podporu mladých farmářů za svoji prioritu.

Ptačí chřipka

Další z aktuálních témat, jimiž se zabývala rada ministrů zemědělství na svém lednovém zasedání a které bude náležet i k hlavním tématům

zasedání únorového, představovala problematika výskytu nebezpečného viru ptačí chřipky H5N1 na území EU. Lednová zpráva komisařů Kyprianou a Boelové týkající se zdraví zvířat byla publikována ještě před tím, než se počátkem února potvrdil výskyt této formy viru, která se prozatím v 88 případech prokázala u člověka jako smrtelná, v dalších zemích EU (Řecko, Slovinsko, Itálie, ale také Rakousko a Německo) a jedné zemi kandidátské, s jejímž brzkým vstupem se počítá (Bulharsko).

Ve všech případech byl virus identifikován nikoli u chovné drůbeže, ale u labutí. Postižené členské státy EU reagovaly na potvrzení zavedením mimořádných opatření (Řecko je zavedlo již dříve, poté, co EU vyděsilo několik případů dětských úmrtí na H5N1 v Turecku). Tato mimořádná opatření spočívají v určení ochranných zón v okruhu 3 km (striktní opatření zahrnující např. zákaz volného pobíhání drůbeže) a 10 km (méně striktní opatření, např. zákaz lovu divokého ptactva) od místa výskytu nákazy. V případě Bulharska, které dosud není členem EU připravuje tradiční nástroj – zákaz dovozu drůbežního masa. Toto opatření již ze strany EU funguje vůči řadě nečlenských zemí, v nichž byl virus identifikován.

Hodnocení

Ptačí chřipka představuje téma kontinuálně se objevující nejen na pořadu agendy evropských institucí, ale také ve zprávách přijímaných veřejností, u níž výskyt v dané zemi vyvolává často paniku (italský případ). Je však třeba zdůraznit, že na území EU dosud nebyl identifikován výskyt tohoto onemocnění u drůbeže chované pro komerční účely. Stejně tak nebyl dosud v globálním měřítku prokázán přenos tohoto viru z člověka na člověka. Dosud identifikované smrtelné případy by nasvědčovaly spíše tomu, že nemoc je sice z tohoto hlediska vysoce nebezpečná, nákaza je však zřejmě podmíněna do značné míry hygienickými podmínkami či neopatrností při manipulaci s drůbeží. Přesto veřejnost v EU značně znepokojil výskyt smrtelných případů H5N1 v lednu v Turecku, který ještě může mít nedobré důsledky pro průběh přístupových jednání, o jejichž zahájení bylo rozhodnuto Evropskou radou v říjnu 2005. Pod vlivem zpráv o výskytu nákazy v sousedních zemích, Rakousku a Německu, byla opatření zvýšené ostrahy zavedena i v ČR (především zákaz volného chovu drůbeže), v samotné ČR však výskyt viru (snad překvapivě) dosud hlášen nebyl.

III. PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ EP A HLASOVÁNÍ SKUPINY ODS V EP**Plenární zasedání ve dnech 16. – 19. ledna**

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Cataniova zpráva týkající se čtvrté zprávy o občanství Unie (A6-0411/2005) - závěrečná rezoluce ke zprávě	17. ledna 2005	276	0	347	8	22	0	1 posl. ODS nepřítomen
Finanční perspektiva na roky 2007-2013 (B6-0049/2006)	18. ledna 2005	541	0	56	4	76	5	
Zpráva týkající se homofobie v Evropě (B6-0025/2006) - závěrečná rezoluce ke zprávě	18. ledna 2005	468	2	149	3	41	4	
Zpráva Vlastové týkající se provádění Evropské charty pro malé podniky (A6-0405/2005) - závěrečná rezoluce ke zprávě	19. ledna 2005	503	0	10	0	38	7	2 posl. ODS nepřítomni
Voggenhuberova/Duffova zpráva týkající se období reflexe: struktury, témat a rámce pro hodnocení diskuse o Evropské unii (A6-0414/2005) - závěrečná rezoluce ke zprávě	19. ledna 2005	385	0	125	7	51	0	2 posl. ODS nepřítomni

¹ Přehled obsahuje pouze ta hlasování, při nichž poslanci hlasovali na vyžádání po jménech.

Plenární zasedání ve dnech 1. – 2. února

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Ferberova zpráva týkající se uplatňování poštovní směrnice (A6-0390/2005) - závěrečná rezoluce ke zprávě	2. února 2005	554	8	64	0	10	0	1 posl. ODS nepřítomen

Plenární zasedání ve dnech 13. – 16. února

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Daulova zpráva týkající se společné organizace trhu se sušenými krmivými (A6-0008/2006) - závěrečná rezoluce ke zprávě	14. února 2005	578	7	13	0	10	0	2 posl. ODS nepřítomni
Öryho zpráva týkající se expozice zaměstnanců optickému záření (A6-0026/2006) - závěrečná rezoluce ke zprávě	14. února 2005	570	7	16	0	49	0	2 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Gebhardtové se návrhu směrnice o službách (A6-0409/2005) - závěrečná rezoluce ke zprávě	16. února 2005	394	0	215	0	33	9	
Zpráva McGuinnessové týkající se strategických pokynů Společenství pro rozvoj venkova (A6-0023/2006) - závěrečná rezoluce ke zprávě	16. února 2005	455	9	16	0	10	0	
Kindermannova zpráva týkající se strategie Evropské unie v oblasti lesního hospodářství (A6-0015/2006) - závěrečná rezoluce ke zprávě	16. února 2005	356	0	47	7	18	0	2 posl. ODS nepřítomni

IV. SLOVNÍČEK

Dohodovací řízení

Také smírčí řízení. Fáze spolurozhodovací procedury, kterou Rada a EP zahajují v případě, že při projednávání návrhu legislativy nedospěly ke vzájemné shodě. Dohodovacího řízení se účastní zástupci obou institucí. Jejich případný kompromis musí odsouhlasit Rada i EP.

Druhý pilíř

Agenda společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

Komitologie

Souborné označení pro výbory, jimiž si Rada udržuje kontrolu nad Komisí ve věci pravomocí, které na ni delegovala.

Komunitární preference

Jeden ze základních principů společné zemědělské politiky EU. Podle této zásady mají členské státy spotřebovat primárně zemědělskou produkci z EU.

Nařízení

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Nařízení jsou přímo účinná a přímo použitelná a po svém přijetí se stávají součástí práva členských států EU.

První pilíř

Agenda jednotného trhu EU a aktivity (politiky), které na ni navazují. (Vše, co nespadá do druhého nebo třetího pilíře.) Komise má v prvním pilíři exkluzivní právo legislativní iniciativy, Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou, EP spolurozhoduje.

Směrnice

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Směrnice jsou zpravidla závazné jen co do výsledku a vyžadují přijetí národního prováděcího předpisu.

Spolurozhodování

Nejpoužívanější legislativní procedura v EU. Při spolurozhodování se na přijímání norem podílí rovným dílem Rada i EP.

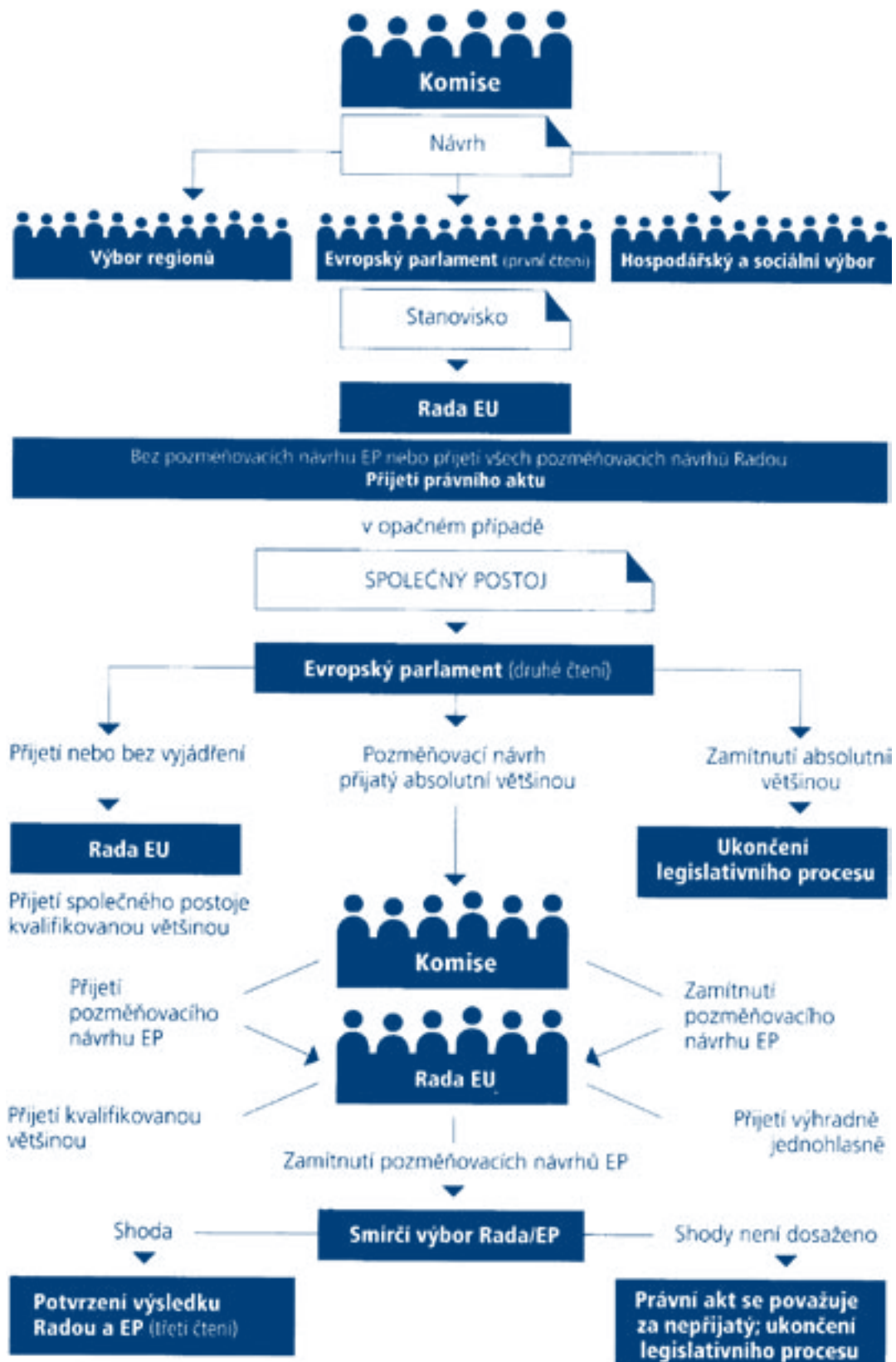
Subsidiarita

Jeden ze základních principů EU. Podle principu subsidiarity se mají nezbytná rozhodnutí a normy přijímat na té úrovni, která je pro to nejvhodnější.

Třetí pilíř

Agenda spolupráce v oblasti justice a vnitra. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

V. SCHÉMA SPOLUROZHODOVACÍ PROCEDURY

Zdroj: ABC práva Evropských společenství, Praha 2001.